

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 8

SAYI : 85

OCAK 1969

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Gelişen Ortam	3
TSE'den Haberler	5 - 9
Mühendislik Teknolojisi ve Standardizasyonun milli ekonomimizdeki yeri ve önemi	10-11
Dolmuş	13
Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile çalışan su isıtıcıları, ocaklar, fırınlar ve ocaklı fırınlar standardları	14-15
Kablo, genel esaslar standardı	16-17
Standardlaştırma ve tüketicilik	19
Standard dünyasından haberler	20-21
A. B. Devletlerinde metrik sisteme geçiş	22-23
Sünter, «Amerika'nın Sesi» nde konuştu	24
TSE Teknik Kurulunca kabul edilen TS 682, TS 689 ve TS 690 standardları ve bu standardlara ilişkin sorunlar	25
Summary Of Contents	29-32

NECATİBEY CADDESİ
ANKARA

31 Ocak 1969 tarihinde basılmıştır.

BU SAYIMIZ

Son aylarda standard uygulamasında ve anlayışında önemli gelişmeler bulunmaktadır. Başyazarımız Faruk A. Sünter, **Gelişen Ortam** adlı yazısında bu önemli gelişmeyi belirtmektedir.

Ay içinde TSE'de yoğun bir standard çalışması yapılmıştır. Bir yandan Hazırlık Grupları Başkanları toplanmış, tuğlalar standardı bitirilmiş, Teknik Kurul 18 yeni standard kabul etmiş, Genel Sekreter de Makina Mühendisleri Odasında bir konferans vermiştir.

Bu sayımızda, ISO'nun uzay araçları ve bunların kurtarılmasının sağlanması ile ilgili çok önemli çalışmaları hakkında bir haber veriyoruz. Uzay araçlarındaki astronotların kurtarılabilmesi, uzay araçlarının birbirine kenetlenebilmesine bağlı olduğundan uzay araçları standardlarının yapılması gerekmektedir. New York Times Gazetesi'nde yayınlanan bir yazı üzerine ISO bu konuda ilk adımı atmış ve standardların yapılması için çalışmalarla başlamıştır. Bu konudaki ilginç gelişmeyi iç sayfamızda veriyoruz.

Bu önemli haberin yanı sıra önemli dış haberleri de sunuyoruz. Özellikle, A. B. D.'nde metrik sisteme geçiş konusu üzerinde durulmalıdır.

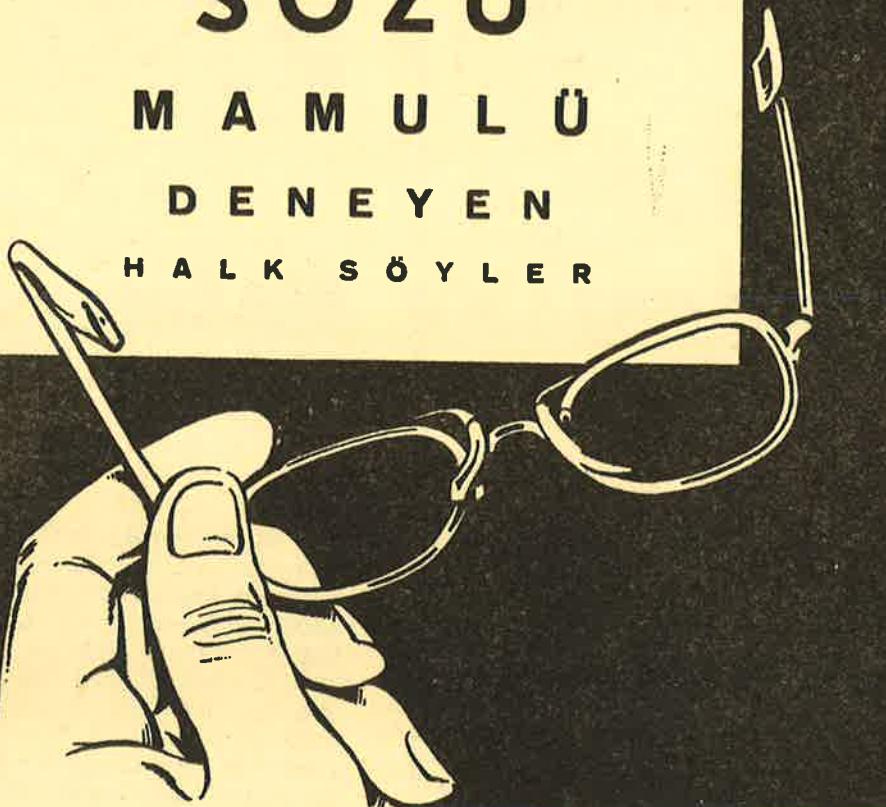
Bu sayımızda TS. 682, TS. 689 ve TS. 690 sayılı standardlarla ilgili ilginç bir açıklamayı da vermekteyiz. Bu yazı, bu üç standardın uygulanmasında önemli bir referansdır.

STANDARD

S ON SÖZÜ

M A M U L Ü

D E N E Y E N
H A L K S Ö Y L E R

Arçelik piyasada mevcut on beşe yakın markanın
toplamından fazla satılan tek markadır

ARÇELİK

Hergün dünden ilerde

Standard — 4

GELİŞEN ORTAM

Faruk A. SÜNTER

Türk Standardları gün geçtikçe ün kazanmaktadır. Yıllardır özlediğimiz ortam, artık meydana gelmeye başlamıştır. Devlet sektörü olsun, özel sektör olsun «Standard» in gereğini anlama yolunda ileri bir olgunluğa varmış, bütün bu çevreler satın aldıkları malların bir Türk Standardına uygun olmalarını aramaya başlamışlardır. Böyle olunca da tarımda ve endüstride mal hazırlayanlar Türk Standardlarına göre çalışma yoluna girmişler veya girmeye yollarını araştırmaya başlamışlardır.

Bütün dünyada kalkınmanın ana koşulları arasında önemli bir yer alan «Standard» çalışmalarının, bizde de gittikçe benimsenmesinde, Üniversitelerimizin, Hükümetimizin ve Özel Sektör kuruluşlarının, Türk Standardları Enstitüsü tarafından yaratılan ve yürütülen kampanyayı desteklemelerinin payı büyüktür.

Üniversitelerimiz, standard hazırlama çalışmalarında profesörleri, doğentleri ve öğretim üyeleri ile TSE'ye yardımcı olmakla kalmamakta, bu önemli kalkınma aracını sınıflarda, seminerlerde ders konusu yaparak, yanındaki mühendislerimize «Standard»ı çalışmalarının temeli sayacak bir bilgiyi şimdiden vermektedirler. Üniversitelerimizden ve öğrencilerinden her gün artan «Standard» edinme isteği de bu görüşü desteklemektedir.

Başa Ticaret Bakanımız olmak üzere, standard konusu ile ilgili bakanlarımızın, her konuşmalarında «Standard»ın önemine yer vermeleri, Resmi Gazete'nin koleksiyonunda mecburi olarak yürürlüğe konulan Hükümet kararlarının kapladığı sayfalar ve Devlet Plânlama Müsteşarlığının hazırladığı İkinci Bes

Yıllık Kalkınma Plânının da ve uygulama programlarında (1) standarda ve Türk Standardları Enstitüsüne verdiği önem ve görevler, Devlet Sektörünün bu konuyu eski yıllara bakarak ne kadar çok benimsediğinin örneklerinden yalnız bir kaç tanesidir.

Aslında yaratılan ortam tam anlamıyla olumludur ve «Standard» hazırlama ve uygulamasını hızla geliştirecek yolda Devlet Sektörünün istek ve destekleri ile Türk Standardları Enstitüsü, her geçen gün yeni hamleler yapma gücünü bir az daha artırmaktadır.

Gittikçe büyük çapta ve çağdaş ileri memleketlerdekilerle boy ölçüsecek durumda ileri teknolojiye ayak uydurmaya çalışan özel sektör öncüler, «Standard»ı artık ileri gidişlerinin ayrılmaz bir parçası haline getirme yolundadırlar.

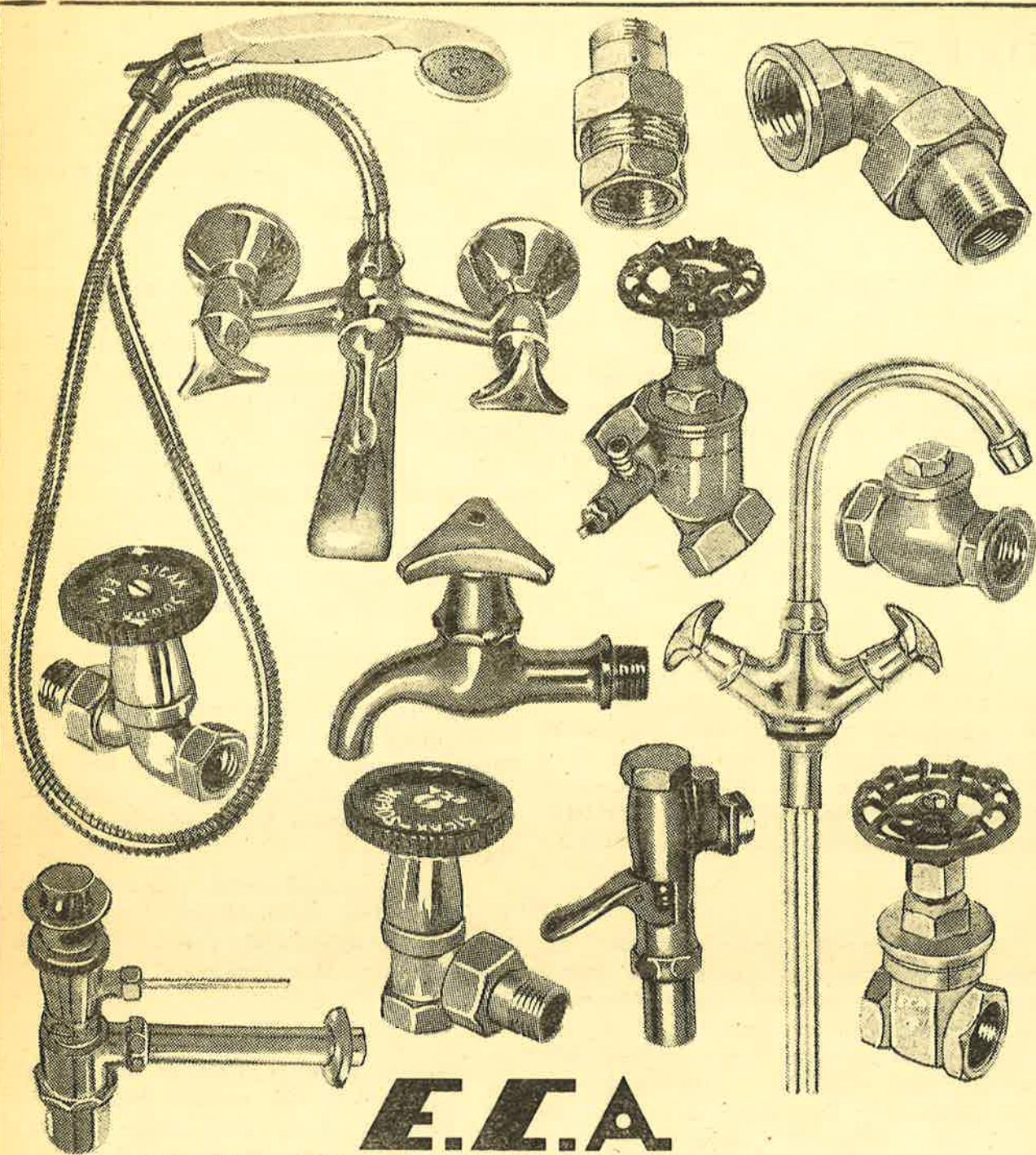
Kendine ve mamüllerine güvenen büyük firmaların, TSE Kalite Markasını almak için bu günlerde büyük sayıda girişikleri çaba, bu güzel sonucun mutlu örnekleridir.

Türk Standardları Enstitüsü'nün kuruluş ve işleyişinde birarada yer alan bilim, Devlet Özel Sektörlerin elele çalışmalarının sonunda memleketimizin kazandığı bu «Standard Geliştirme Ortamı»nın kalkınma davamızın gerçekleşmesinde oynayacağı olumlu ve önemli rolü sevingle karşılıyoruz.

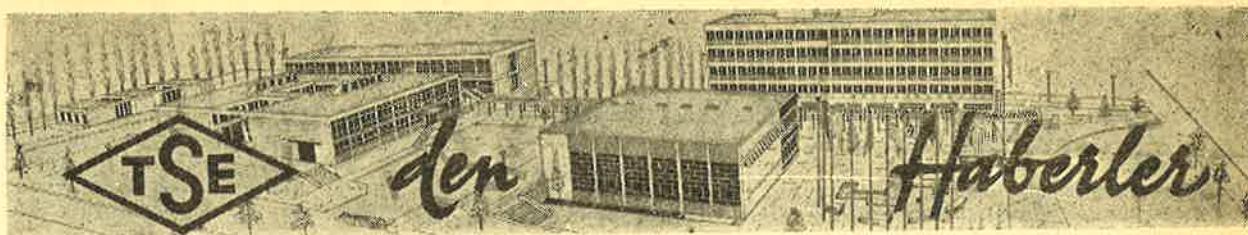
Her üç sektörümüze aynı yolda başarı ile ilerlemelerini dilerken, dünyanın bu alandaki çalışma hızını gözden uzak tutmamalarını ve Türk Standardları Enstitüsü etrafında beliren bu güzel tutumu her gün bir az daha çok desteklemelerini bekliyoruz.

(1) Bk. Standard, sayı : 84, Sayfa : 13

E.L.A.

**Kalorifer ve sıhhi tesisat
malzemesi olarak
bütün ihtiyaçlarınızı karşılayan
yegâne markadır!**

TSE Hazırlık Grupları Başkanları Toplandı

TSE Hazırlık Grupları Başkanları, 27 Ocak 1969 günü Türk Standardları Enstitüsü Başkanı Faruk A. Sünter'in yönetiminde bir toplantı yaparak Enstitü'nün içinde bulunduğu çalışma dönemindeki standard hazırlama faaliyetlerini gözden geçirmişler, verimiliğin artırılması konusunda bazı kararlar almışlardır.

Elektrik Hazırlık Grubu Başkanı Reşit Kök, İnşaat Hazırlık Grubu Başkanı Vekili Dr. Rahmi Toker, Kimya Hazırlık Grubu Başkanı Doç. Dr. Temel Çakaloz, Lâboratuvar Hazırlık Grubu Başkanı Prof. Mecit İ. Okay, Maden Hazırlık Grubu Başkanı Dr. Tacettin Ataman, Makina Hazırlık Grubu Başkanı Cemâl Üner, Metalurji Hazırlık Grubu Üyesi Nejat Turkan, Mevzuat Hazırlık Grubu Başkan Vekili Muzaffer Uyguner, Tekstil Hazırlık Grubu Başkanı Dr. Nihat Mumcu, Ziraat Hazırlık Grubu Başkan Vekili İbrahim Kutlutan ve TSE Genel Sekreteri Veliid İsfendiyar'ın hazır bulundukları toplantıda önce, hazırlanın standardlara alınamayan analiz metodları hakkında uygulanacak işlem konusu karara bağlanmış; daha sonra bir «Türk Standardları Analiz Metodları Kitabı»nın hazırlanması uygun görülmüş; ayrıca Teknik Kurul Alt Komitelerine katılacak uzmanlar tesbit edilmiştir.

TSE MAKİNA HAZIRLIK GRUBUNUN YENİ BAŞKAN VEKİLLERİ

Türk Standardları Enstitüsü Yönetim Kurulu, Ocak ayında yaptığı toplantıda aldığı bir kararla, Enstitü'nün makina standardlarını hazırlamakla görevli bulunan Makina Hazırlık Grubu Başkan Vekilliğine, Karayolları Fen Heyeti Başkanı Makina Y. Mühendisi Kemal Tataroğlu ile TCDD Teknik Müşavirlerinden Makina Y. Mühendisi Nuri Özsoyu getirmiştir.

Standard, Sayın Tataroğlu ve Sayın Özsoyu'a bu görevlerinde de başarılar diler.

Makina ve Harman Tuğlaları Standard Tasarıları Tamamlandı

Yurdumuzun çeşitli bölgelerinde yapılan sehirleşme ve sanayileşme hareketlerinin etkileri altında inşaat faaliyeti son yıllarda büyük gelişmeler göstermiş ve onun için söz konusu ihtiyaca harcanan yerli yapı malzemelerinin üretimini iyi bir düzene koymak; başka bir meyimle bunları standartlaştmak kesin bir zaruret halini almıştır.

Çalışmalarını ötedenberi memleketin gereklerine göre ayarlayan Türk Standardları Enstitüsü de bunu dikkate alarak yerli yapı malzemeleri arasında geniş yer tutan çimento, tuğla, kiremit be benzerleri gibi mamüllerin standartlaştırılmasına öncelik vermiş, bunları birer birer ele alarak standardlarını yapmağa koyulmuştur. Böylelikle bugün bir çok yapı malzemesinin Türk Standardları tamamlanmış bulunmaktadır. Yalnız aynı kategoride giren bazı yapı malzemelerinin standartlaştırılmasında güçlüklerle karşılaşılmıştır.

Tuğla Standardları da gecikenler arasındadır. Onun için bu konuda okurlarımızı aydınlatmak istiyoruz.

Tuğlalar, hepimizde bildiği gibi hem modern fabrikalarda, hem ilkel ocaklarda imal edilmekte ve bu nedenle özelikleri biri birinden hayli farklı olmaktadır. Bilimsel ve teknik esaslarla dayanarak bu iki ekstremiti bağdaştırmak tabiatıyla güçlük arz eden bir keyfiyyetdir. Bu itibarla uygulama yönünden imalatçı ve tüketici menfaatlerini bağdaştırbilmek için bu konuya ait Enstitü çalışmalarında memleketin muhtelif bölgelerindeki imalatçılara bir işbirliği kurmak ve anlaşmaya varmak zorunlu görülmüştür.

Tuğlalarla ait Standard Tasarısında da bu yol tutulmuş ve 28. Ocak 1969 günü Enstitümüzde düzenlenen toplantıya İstanbul, Ankara ve Konya'daki imalatçılara çağrılmış; bunların huzuriyle yapılan karşılık görüşmeler sonucunda tasarı son şeklini almıştır. Ö

TSE'de Dokümanter Filmler Gösterildi

13 Ocak 1969 günü Türk Standardları Enstitüsü Konferans Salonunda, Enstitü'nün ilgili personeline, İstanbul'daki Shell Firmasından getirilen 5 adet dokümanter film gösterilmiştir.

Özellikle, plastik maddelerin geliştirilmesi ve madenlerin şekillendirme si ile ilgili filmler, ilgi uyandırmıştır.

nümüzdeki günlerde TSE Teknik Kurulu sunulacak olan konu, Teknik Kurulun da tasvihiyle Türk Standardı nitelğini kazanmış ve inşaat bahşinde bir boşluğunuz daha doldurulmuş olacaktır.

TSE, HARİTA STANDARDLARINI HAZIRLIYACAK

Memleketimizde çeşitli resmi kuruluşların muhtelif amaçlarla yaptırmakta oldukları haritalarda kullanılan metodlar ile sembol ve işaretlerin birbirlerini tutmaması yüzünden meydana gelen güçlüklerin önlenmesi için, harita alma ve çizme usullerinin standartlaştırılması sorunluğu belirmiştir ve Türk Standardları Enstitüsü bu hizmeti yapmak üzere teşebbüse geçmiştir.

Öğrenildiğine göre, harita standardlarının tasarılarını hazırlayacak olan Teknik Komiteler, çalışmalarında milletlerarası metod ve literatürden de yararlanacak; aynı zamanda memleketimizin şartlarını ve uygulamaları da göz önünde bulunduracaktır.

Nitekim, geçtiğimiz ay içinde, harita yapımı ile ilgili 12 Bakanlık ve teşekkül müracaat edilerek, bunların yaptırıldığı haritalara ait teknik şartnamelerin ve dokümanların TSE'ye gönderilmesi istenmiştir.

Resmi Gazete'den Standard Haberleri

Resmi Gazete'de ay içinde iki standardın değişikliği ile ilgili kararnameyer yayınlanmıştır.

1 — TS. 142 Nohut standardının 1. 2, 1. 2. 1, 1. 2. 2, 1. 2. 3. maddelerini değiştiren ve 1. 2. 4 maddesi ile 2 numaralı foyne yapılan ekleri yürürlüğe koyan 10.1.1969 tarih ve 6/11189 sayılı Kararname, yayımı tarihinden itibaren 15 gün sonra uygulanmak üzere 25.1.1969 tarih ve 13110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2 — TS. 341 Yemeklik Zeytinyağı standardının 3 üncü maddesine bir fikra eklenmesi ve 3. 1 maddelerinde gösterilen işaretlemenin ıslahı hakkında 18.1.1969 tarih ve 6/11276 sayılı Kararname de, yayım tarihinden 15 gün sonra yürürlüğe girmek üzere, 29.1.1969 tarih ve 13113 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

TSE Teknik Kurulunca 18 Türk Standardı Daha Kabul Edildi

Teknik Kurul, Ocak 1969 ayı içinde iki kez toplanmış ve 18 standard kabul etmiştir.

Teknik Kurulu'nun ilk toplantısı 8.1.1969 tarihinde yapılmış ve müzakereler sonunda aşağıdaki standardların Türk Standardı olarak kabulü uygun bulunmuştur.

1 — TS. 630'a ikinci ek

Akım Cinsi, Dağıtım ve Bağlantı Sistemleri ve Devre Elemanları için Sembol Şekilleri hakkindaki TS. 630, bilindiği üzere IEC/117 nin çevirisidir. Bu kez, IEC buna yeni bir ek yapmış olduğundan ve bunun da Türk Standardı olarak yürürlüğe girmesi gerektiğinden 2 numarlı ek de çevrilmiş ve toplantıda kabul edilmiştir.

2 — Kok Analiz Numunesinde Rutubet tayini

ISO/R-687 standardın çevirisini olan bu tasarıya göre, kok kömüründen alınan numunede rutubet tayini için özel reaktiflerin ve cihazların kullanılması gerekmektedir.

3 — Çelik ve Dökme Demirin Kimyasal Analiz Metodları (Kükürt Tayini)

ISO/R-671 standardın çevirisine göre, metod, çelik ve dökme demirdeki kükürtü tayinde uygulanan yakma ve titrasyon ile ilgilidir. (Oksiyen akımında kullanılan yakma işleminden sonra uygulanan metod ve sodyum borat titrasyonu).

4 — Plastikler, Poliamidlerde Ekst-

Kapı Kanatları İle İlgili Standardların Yapımına Devam Ediliyor

Önemli inşaat malzemeleri arasında yer alan «Kapı Kanatları» ile ilgili bir seri Türk Standardının yapımına Türk Standardları Enstitüsü'nce devam edilmekte-

Daha önce hazırlanarak yayınlanmış bulunan TS 538 «Çakma Kapı Kanatları», TS 539 «Tablalı (Aynalı); Camlı, Tablalı ve Camlı Ahşap Kapı Kanatları» ve TS 675 «Dolu Kapı Kanatları» standartları ilgililerce büyük ilgi görmüştür.

Bu defa TSE Yönetim Kurulu, «Kapı Kanatları Kasaları»nın da standartlarının yapılmasını uygun görmüş ve TSE İnşaat Hazırlık Grubu tarafından bu standartları hazırlamakla görevlendirilen Teknik Komiteyi onaylamıştır.

Teknik Komite Çalışmalara başlamış bulunmaktadır.

rakte Edilebilen Maddeler Yüzdesinin Tayini

ISO/R-599 standardın çevirisini olan bu belgede Poliamid 6 (Polycaprolactam) için uygulanan kaynar su ekstraksiyon metodu ile diğer poliamidler (66, 615, 11 vb) için uygulanan kaynar etil alkol ekstraksiyon metodu yer almıştır.

5 — Poliamidlerin Seyretilik Gözeltierde Viskozite Sayısının Tayini

ISO/R-307 standarddan çevrilen belgede, Poliamidlerin formik asit çözeltiindeki veya metakresoldaki viskozite sayısının tayini ile ilgili deney metodu verilmektedir. Bu metod, kararlı çözelti veren reçinelere uygulanmaktadır.

6 — Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları - Krom Tayini

ISO/R-619 standardın çevirisini olan bu belgede krom miktarının difenil karbazid kullanılarak tayini ile ilgili fotometrik metod ile krom miktarının gümrüs persülfat kullanılarak tayini ile ilgili volumetrik metod yer almıştır. Fotometrik metod, difenilkarbonasının krom iyonları etkisi ile yükseltgenip ortamda kırmızı-meneke renkli bir birleşik meydana getirmesine dayanır. Volumetrik metod ise, krom 3 iyonlarının, asidik ortamda ve gümrüs nitratın kataltılık etkisiyle, amonyum persülfat tarafından krom 6 iyonu haline yükseltmesine dayanmaktadır.

7 — Kablo ve Kablo Teçhizatı Darbe Gerilimi Deneyleri

Her cins yüksek gerilimli kablo ve kablo teçhizatının darbe deneyi usulüne göre, bu standarda göre, «darbe gerilimi, normal olarak, tepe değerine hızla yükselen ve bu değerden sıfır değerine yükselme hızından daha az bir hızla düşen ve periyodik olmayan geçici bir gerilimdir.»

8 — Teknik Klor

Endüstri, laboratuvarlar ve hijyenik amaçlar için imal edilen teknik kloru kapsayan standarda göre, teknik klor, «inceinde en az % 99,5 klor elementi bulunan gaz veya sıvı halinde olan, sıvı halde iken berrak, açık sarı renkli ve kolay akıcı; gaz halinde iken açık sarı yeşil renkli, her iki halde de şiddetli tariş edici ve zehirli bir maddedir.»

9 — Keserler

Celikten yapılmış keserleri kapsayan standarda göre, keser, «ahşap malzemeyi kesme, yarma, yontma; civi ve benzerini çakma ve çıkarma işlerinde bir kişi tarafından tek elle kullanılan, celikten yapılmış, saplı bir el aletidir.»

Teknik Kurulun ikinci toplantısı 29.1.1969 tarihinde yapılmıştır.

Standard tasarılarından aşağıda gösterilenler Türk Standardı olarak kabul edilmiştir :

10 — Portland Çimentoları Kimyasal

Analiz Metodları : Portland çimentolarından analiz nümunesi hazırlanması ve bunların kimyasal analiz metodları daire olan bu standard Portland çimentolarının ve klinkerlerinin bütün kimyasal analizlerini kapsamaktadır.

11 — Boyalı ve baskılı tekstil mullerinin renk hasılık muayenelerinde gri skalanın kullanımı

Gri skalanın her türlü renklere uygulanması ile ilgili bulunan standard, bu konudaki, standartları tamamlaşmış olmaktadır.

12 — Plastikler . Polivinilklorür reçnesi çözeltilerinin viskozite sayısının tayini:

ISO/R-174 sayılı belgenin çevirisini olan standard, siklohekzanda çözülmüş, polivinilklorür veya içersinde mükkerrer vinilklorür grupları bulunan, kopolimer çözeltilerde viskozite sayısı tayinine dairdir.

13 — Poliamidlerin viskozite oranının derişik çözeltide tayini:

ISO/R-600 den çeviri olan bu standart, poliamidlerin formik asitli çözeltierde viskozite oranının tayinini açıklayan bir deney metoduna dairdir.

14 — Taşkömüründe toplam rutubet tayini :

ISO/-589 dan çeviri olan standart, taşkömüründe bulunan toplam rutubetin tayinini gösteren üç metodu açıklamaktadır.

15 — Mangan Cevherlerinin kimyasal analiz metodları Çinko tayini :

ISO/R-620 den çevrilmiştir.

16 — Teknik sülfürük asit :

Standard, superfosfat, amonyum sulfat ve benzeri suni gübre, borik asit, bakır sulfat (göztaşı), krom tuzları üretimi ile diğer inorganik kimya endüstrisinde, çeşitli metalerin yüzey temizlik işlerinde (pikling ve galvaniz işlemi) ve sülfürük asitte saflik veya serbest kükürdü triksit bakımından belirli sınırlamalar istemeyen inorganik ve organik teknolojide kullanılan sülfürük asidi kapsamaktadır.

17 — Yüksek saflikta sülfürük asit :

Standard, gıda ve ilaç endüstrisi ile kimyasal analizlerde kullanılan yüksek kalite sülfürük asit ile saf derişik asit gerektiren sanayi kollarında kullanılan sülfürük asidi kapsamaktadır.

18 — Akümülatör Asidi :

Standard, akülerde doğrudan doğuya veya belirli oranlarda damıtık su ile karışmış olarak aktü asidi imalatında kullanılan sülfürük asidi kapsamaktadır.

19 — Oleum (dumanlı sülfürük asit):

Standard, organik teknolojide ve özellikle patlayıcı maddeler imalinde kullanılan oleumu kapsamaktadır.

Makina Mühendisleri Odası'nın düzenlediği seri konferanslardan sekizincisini, 22 Ocak 1969 günü Oda'nın Ankara'da Çelikkale sokağındaki Merkezinde, Türk Standardları Enstitüsü Genel Sekreteri Veli İsfendiyar vermiştir.

Ceşitli vecheleri ile standardizasyon konularının ele alındığı bu konferanstan sonra konuşmacı, dinleyicilerin sorularını çeşitli soruları da cevaplandırmıştır.

Konuşmasına, bu imkâni sağlayan Makina Mühendisleri Odası Yöneticilerine teşekkür ederek başlayan İsfendiyar Standardizasyonu endüstriyel faaliyetler açısından ele alacağını belirtmiş ve standardizasyonun, produktiviteye etki yapan amillerin başında yer aldığıni ifade etmiştir. Konuşmasının bu bölümünde İsfendiyar, sunları söylemiş tir :

«Bu gün sanayi'in başlıca gayelerinden biri, büyük toplumların zevkine ve ihtiyacına hitap edecek ucuz mamül yapabilmektir. Bu sayede endüstri, yurt içi ve yurt dışı piyasalarında rekabet edebilmek ve dolayısıyla gerekliginde faaliyetini inkişaf ettirmek imkânını sağlayabilir.

Bu gayeye ancak ekonomik produksiyon ile ulaşılabilir ki, bunu da başlıca 3 kriter tâyin eder :

1'inci kriter, proje veya etidün fonksiyonu olmalıdır. Diğer bir deyimle, imâli düşünülen parça veya mamûlün gerekli estetik vasıflar ihtiyâ eden aza-mi sadelikte olmalıdır.

2'inci kriter, malzemenin tâyinidir ki, bu hususta fizikal ve kimyasal vasıflarla birlikte, görünüş, fiyat ve kolay işlinebilme hususlarının da göz önünde bulundurulması, zorunludur.

3'üncü kriter; en uygun process'in tâyinidir. İmâli düşünülen parça veya mamûlün asgari birim fiyatı ile istenilen hassasiyette ve istenilen miktarda imâli gerekmektedir.

Böylece, piyasada gerekli rekabeti sağlayabilmek için etid edeceğimiz bir mamûlün malzemesi, imalâti ve hattâ depolanması bakımından imkân nisbetinde ucuz olması şarttır. Herhangi bir mamûlün daha sağlam, korozyonla ve diğer harici tesirlere daha mukavim veya ömrünlü olduğu iddia edilebilir ise de, biz mühendislere düşen vazife, ekonomik produksiyonun kriterleriyle bağdaşabilen bir proje meydana koymaktır.

Böyle bir projenin tahakkukunda standardizasyon önemli bir rol oynaya-

TSE Genel Sekreteri, “Standardizasyon,, Konusunda Bir Konferans Verdi

Makina Mühendisleri Odasının düzenlediği konferansta
V. İsfendiyar, çeşitli sorulara da cevap verdi

makta ve kriterlerin optimum bir ölçüde elde edilmesini sağlamaktadır. Bu itibarla, kanaatimce, produktiviteye tesir eden çeşitli amillerin başında standardizasyon gelmektedir.»

Daha sonra standardizasyonun tarifini yapan İsfendiyar, bu faaliyetin ekonomik kalkınma için temel unsurlardan biri olduğunu söylemiş ve memleketimizde de 5 yıllık planlarda standardizasyona önemle yer verilmiş olduğuna dikkati çekmiştir. Standardizasyon konusu, vecheleri ve uygunlukları seviyeleri de anlatıktan sonra İsfendiyar :

«Standardizasyonun hedefleri umumiyetle şunlardır :

- a — Bütün ekonomiyi kapsamak;
- b — Tüketicî menfaatlerini korumak;
- c — Sağlık şartlarını koruyarak insan hayatının emniyetini sağlamak.

Ekonominin bütünü, bir taraftan insan çabasını, materyali, makine gücünü ve enerjiyi; diğer taraftan üretici ve tüketici ilişkilerini kapsar. Üretimde her ünitinin veya sektörün optimal kapasitede çalışması mümkün olamamakla beraber, tüm olarak ekonomide azamî üretimi sağlar. Üretimde çeşitlilik azaltılması, sadeleştirilmesi, genel olarak mal ve hizmet el değiştirmesini kolaylaştırır. Böylece azamî üretmeye ulaşabilece imkânları artar.

Tüketicî menfaatleri, elverişli ve uygun vasıta mal ve hizmet ortaya koymakla korunur.

Uygun vasıta hizmet kavramı, yalnız materyalleri değil; fakat aynı za-

manda standardlaştırılmış malları hazır bulundurma, alışverişe kolaylık gibi insan hayatı, rahat, testri ve zevkli hale getirecek kolaylıklarla da içine alır.

İnsan sağlığını korumak ve hayatını emniyetli hale getirmek amacıyla gelen standartlar, genel olarak kullanılan malları veya materyalleri, yahut üretim sırasında usulleri değerlendirebilir. Bu hususta yiyelecek maddelerin karışım simürlarını belirten standartlar, radyoaktif maddeleri depolama standartları, elektrik tellerini gömme kurallarını veren standartlar birer misal olarak verilebilir.

Bu hedeflere ulaşmak, bir bakıma, endüstri ve ticaret hayatını ve hattâ bütün insan ilişkilerini düzene sokmak demektir.

Son olarak «Standard mühendisliği» konusuna da değinen konuşmacı, bizde yeni yeni gelişmekte olan bu ihitâs dalının, A. B. D., Japonya, Fransa, Almanya gibi ileri endüstri memleketlerinde çok iyi değerlendirilmekte olduğunu belirtmiş ve bu mesleğin özelliklerini anlatmıştır.

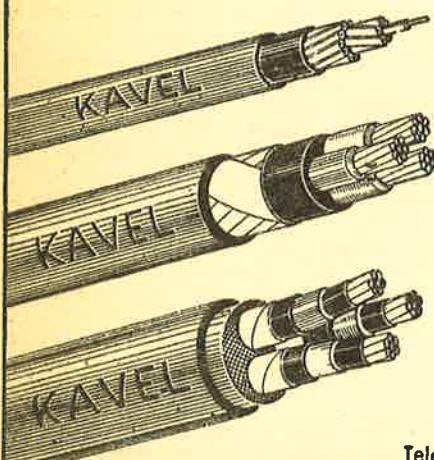
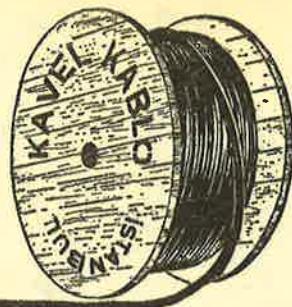
Dinleyiciler tarfından ilgi ile izlenen konuşmanın sonunda özellikle, memleketimizde standardizasyon uygulamaları ve TSE markası ile ilgili sorular ortaya konmuş, bu konularda gerek TSE Genel Sekreteri Veli İsfendiyar ve gerekse hazır bulunan diğer TSE ilgilileri tarafından aydınlatıcı bilgiler verilmişdir.

Makina Mühendisleri Odası'nın seri konferanslarına her hafta Çarşamba günleri devam edilmektedir.

Konferansı izleyenlerden bir grup

KAVEL

- PLASTİK İZOLELİ ELEKTRİK İLETKENLERİ
- YERALTI KABLOLARI (Yüksek ve alçak gerilim 240 mm² ye kadar)
- EMAYE BOBİN TELLERİ (0.10 mmØ - 3 mmØ)
- SUNİ DERİ ve YER MUŞAMBALARI

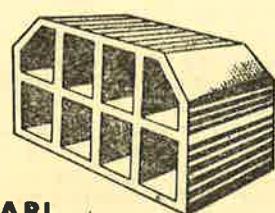
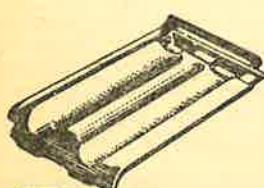
Yeraltı Kablosu NK-NKBA'ya nazaran üstün özellikler halz olan
YVV (NYY) YVMV (NYCY)
YVSV (NYFY) YVMHV (NYCEY)
Kablolarında ve her tip İletkenlerde KAVEL markası standartlara uygunluğun ifadesi ve üstün kalitenin sembolüdür.

KAVEL KABLO ve ELEKTRİK MALZEMESİ A. S.
İSTİNDE - İSTANBUL

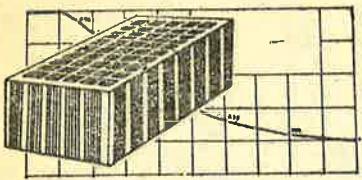
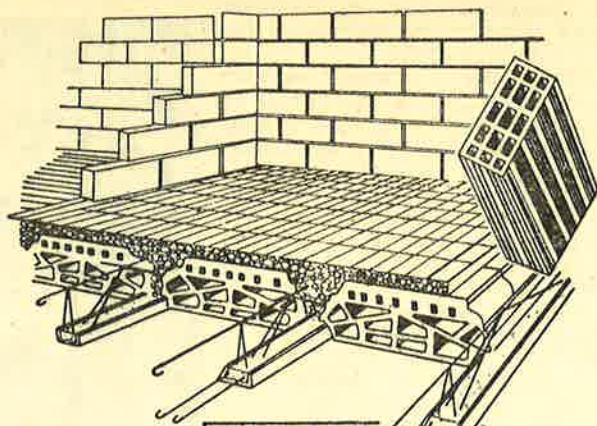
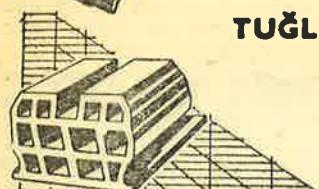
Telefon : 63 34 00 - 63 34 01

Telgraf : KAVELKABLO - İstanbul

Standard — 6

TUĞLA KİREMİT VE ASMOLEN FABRİKALARI

SATIŞ ŞUBELERİ:

İSTANBUL Meclis Mebusan Cad. Arhan Salıpazarı - İstanbul
☎ : 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY MühürdarFuat Bey Sokak Tales İş Hanı kat I
Kadıköy - İstanbul ☎ : 36 13 42 - 36 48 98

UMUM MÜDÜRLÜK
Meclis Mebusan Cad. Arhan
Salıpazarı - İstanbul
☎ : 49 79 56 - 49 74 14

Standard — 7

TSE Hazırlık Gruplarında

ELEKTRİK :

- ★ «Güç Transformatörleri için yük altında kademe değişiricileri», «Güç Kondansatörleri» ve «Floresan Lâmba Starterleri» standard tasarımları, Teknik Komitelerinde hazırlanmaktadır.
- ★ TS 38 «Yalıtlı İletkenlerin Yapısı» standardında bazı revizyonların yapılması uygun görülmüş ve bu konudaki çalışmalar başlamıştır.
- ★ «Ayaklı Elektrik Motorlarının Tesbit Boyutları ve Anma Güçleri», «Flanslı Elektrik Motorlarının Tesbit Boyutları ve Anma Güçleri» ve «Reaktif Enerji Sayacıları» tasarımları, Teknik Kurul'a sunulmak üzere olgunlaştırılmaktadır.

İNŞAAT :

- ★ «Doğal Yapı Taşları Deney Esasları», «Beton Karışmaları», «Yapı ve Mekân Elemanlarının Sınıflandırılmaları ve Boyutları ile İlgili Kavramlar» ve «Yapı Endüstrisinde Modüler Koordinasyon» tasarımları hakkında çeşitli kuruluşlardan gelen müttalâalar değerlendirilmektedir.
- ★ «Harman Tuğlaları» ve «Fabrika (Fırın) Tuğlaları» tasarımları hakkında, ilgili firma temsilcilerinin de iştirâkiyle 27.1.1969 günü TSE'de yapılan toplantı hakkında haberimiz diğer sütunlardadır.
- ★ «Eviyeler», «Demiryollar İçin Ahşap Traversler» ve «Sert Keresteler» tasarımları Teknik Kurul'a sunulmuştur.

KİMYA :

«Nitrik Asit» standarı tasarısı, ilgili Teknik Komite de tamamlanarak Hazırlık Grubuna sunulmuştur. Grup, tasarı üzerinde incelemelerine başlamıştır.

LÂBORATUVAR :

«Plastikler : Su Absorpsiyonu Tâyini», «Plastikler : Doymamış Polyester Reçinelerinde Polimerizasyon İşlemi Sırasında Erişilen En Yüksek Sıcaklığın ve Sıcaklık Artış Hızının Tâyini», «Kok Kömüründe Toplam Rutubet Tâyini» ve Taş Kömürü ve Kokta Uçucu Madde Tâyini» tasarımları tamamlanmış olup, yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

MADEN :

- ★ «Petrol ve Petrol Ürünlerinden Nüümne Alma» tasarısı yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.
- ★ «Madenlerde Kullanılan Madenî Sarmalar» tasarısı yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

MAKİNA :

- ★ «Metrik Vidalı Somunlar», «Sentetik Kauçuk Mansetli Yağ Keçeleri» ve «Sert PVC Plastik Boru Ekleme Parçaları» tasarımları, ilgili kuruluşlara müttalâalar alınmak üzere gönderilecektir.
- ★ TS 201'in revizyonla tâbi tutulmuş şekli olan «Sert PVC Plastik Borular» tasarısı, Hazırlık Grubunda olgunlaştırılmaktadır.

MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ :

«Betonarme Yapıların Hesap ve Yapım Kuralları» tasarısı Teknik Kurul Alt Komitesi'nde de görüşülmüş ve Teknik Kurul'a sunulmak üzere hazırlanmıştır.

ZİRAAT :

TSE Ziraat Hazırlık Grubu bünyesinde, taze meyva ve sebzelerimizin standardlarını hazırlamak üzere bir Teknik Komite kurulmuş ve bazı konularda çalışmalarını ilerletmiştir. Bu Komite tarafından hazırlanan kayısı, kiraz - visne, erik ve pirasa standard tasarımları Hazırlık Grubu tarafından da gözden geçirilerek, ilgili kuruluşların müttalâalarına gönderilecek hale getirilmiştir.

MÜTTALÂALARI ALINMAK ÜZERE İLGİLİ KURULUŞLARA GÖNDERİLEN STANDARD TASARILARI (*) :

KİMYA :

- Beyaz Pigmentler,
- Beyaz Pigmentlerin Muayene Metodları,

MAKİNA :

- Av Tüfekleri (Kara Avı için),
- Makinato ile Tesbit Edilmiş Çıkıntılu Boru Flansları,
- Kordonlu Borularda Bindirmeli Flanslar.

METALURJİ :

- Bakır Alaşımları.

(*) Bu tasarıllar hakkında görüş ve fikirlerini bildirmek isteyenler en kısa zamanda Ankara, Necatibey Caddesi 118'deki TSE Merkezine başvurmalıdır.

MÜHENDİSLİK TEKNOLOJİSİ VE STANDARDİZASYONUN MİLLÎ EKONOMİMİZDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Ibrahim KUTLUTAN

Mühendislik Teknolojisi deyimin-
den; tabiatınAGRındA saklı veya açık-
ta bulunan varlık ve enerjilerin tümü-
nù, bütün fonksiyonları ile insanların
hizmetine veren yaratıcı ve yapıcı ka-
rakterlerdeki faaliyetler anlaşılmır. Ve
bu nalar sırasıyla araştırma, meydana
getirme, uygulama, geliştirme, de-
ğerlendirme saflarları içinde yerlerini alı-
lar.

Teknik kuruluşların, çağımızda mil-
letlerin sosyal ve ekonomik yapı-
ları üzerinde en etkili bir rol oynama-

ya başladığını ve dünyamızın gehresini
her geçen gün değiştirdiğini görmek
teyiz.

Bu uğurda harcanan çabalardan;
— Cesitli dallarda yeni yeni sanayi-
in doğduğu,

— Faaliyet halindeki sanayi'in te-
kamüle ulaşır geliştiği,

— Milletlerarası ticari ve ekonomik
münasebetlerin alabildigine yayıldığı
bir vakıa.

Aynı çabalaların ortaya koyduğu ye-

nilikler; sayıca o kadar çok ve değişik
ki bunları alıp hemen uygulamak ve
yararlanmak şöyle dursun, meydana
gelişlerini izlemek ve her birinin taşıdı-
ğı nitelik hakkında yeterli bilgi edin-
mek bile güçlükler arzeden bir hizmet
haline gelmiştir.

Cevremizde olup bitenlere yakını-
dan bakıldığından; bütün bu gelişmelerin
mihenk noktası, mühendislik teknolojisi
içinde toplandığını ve bunun yanı sıra da standardizasyonun ta-
mamlayıci, destekleyici bir güç olarak
hizmete katıldığını görüyor ve sezyo-
ruz.

Bu yazımızda dünyamızın gidişini
ve geleceğini, işte bu açıdan incele-
meyece alacağımız intibalara dayanan
düşüncelerimizi arzetteğe çalışacağız.

Son yıllarda yukarıda belirttiğimiz
etkiler altında:

— En geride kalmış milletler dahi
gözleri açılarak özgürlük ve insan hak-
larına kavuşmak, medenileşmek yolu-
nu tutmuşlardır.

Bir yandan da, dünyamızdaki nü-
fus hızla artmaktadır.

Bu yüzden insan ihtiyaçları, hem
miktarda çoğalmış, hem çeşitlenmiş bu-
lunmaktadır. Yine onun için de bun-
ların, el emeği ile karşılaşmalarına ar-
tık maddeten imkân kalmamış, tek çır-
kar yol görünen seri üretime, yeni fab-
rikasyon sistemine gidilmiştir. Bunu
hepimiz bilmekteyiz.

O kadar ki, günümüzde en basit yi-
yecek maddelerimizden tutun da giye-
ceklerimize, barınaklarımıza, iç ve dış
münasebetlerimizi kurmaya yaranan
yollar, taşıtlara ve özgürlüğümüzü
topraklarımıza savunmadâ kullanıldığı-
mız silahlara varıncaya kadar ihtiyaç-
larımızın tümü, milyonlar harcanarak
meydana getirilmiş dev kuruluşarda ha-
zırlanmakta ve sel gibi dünyanın en
uzak köşelerine akitilmaktadır. An-
cak bu seller, çevresini bir mamure
haline getirdiği kadar, önlere tikanın-
ca da büyük felaketlere sebep olabil-
mektedir. Bu itibarla özlenen medenî
tekâmüle ulaşmak ne derece önemli
teknik ve sosyal bir problem ise, ileri-
de doğabilecek olumsuz şartlara rağmen
varılan merhalede tutunmak, on-
dan da güç ve her alanda önceden sa-
ğlanacak seyyaliye bağlı bir keyfiyet-
tir. Yani geleceği gören teknik ve eko-
nomik bir liyakat iştir. Bu konuyu
şöylede biraz daha açabiliriz:

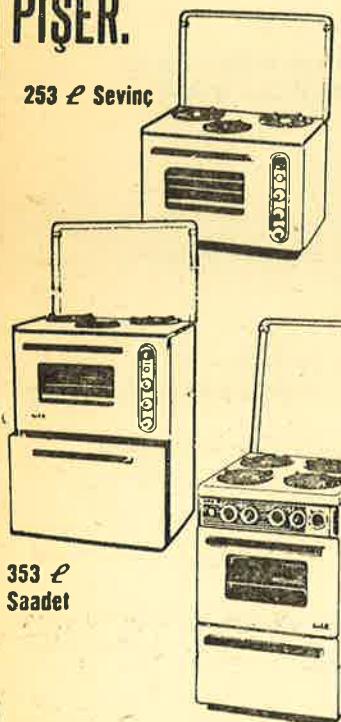
Her ihtiyacı;

- Ideal şekli ile karşılanması,
- Ekonomik ve pratik şartlar al-
tında elde edilmesi,

- Aynı zamanda kullanışlı, uzun ö-

LEZZETLİ YEMEK
AUER
FİRİNİNDA
PiŞER.

253 ₺ Sevinc

353 ₺
Saadet

Sevgi 355

AUER

İMALAT A.Ş.

23 - İmam Şok, Beyoğlu

Distribütör -
Sağkol Müessesesi
Sabuncular Cad. Fındıkçılar sok.
Gencay han - Telef: 22 04 08

Bütün gazlı ile çalışan ve KENDİ Markaları
altında satışı temin eden FİRMALAR.

Aygaz • İpragaz • Likigaz • Milangaz
Mobilgaz • Mutfakgaz • Shellgaz • Çamgaz
Alevgaz • Bizişgaz • Ocakgaz • Pegagaz

mürlü ve ucuz olması hemen istisnasız olarak bütün tüketicilerin titizlikle aradıkları keyfiyetlerdir.

İster istemez aynı icablara uymak durumunda bulunan imalatçılar, buna nedenle mühendislik teknolojisininince hesapları, derin bilgi ve araştırmalarla dayanan yaratıcılık karakterinden yararlanmak zorunda kalmaktadırlar.

Malların bünyelerinde, biçim ve görünümlerinde, piyasaya sunuluslarında müşahade ettiğimiz sürekli yenilikler, hep bu yolda gayretlerle sağlanmış, tüketicilerin mallara rağbet ve güvenini böyle kazanılmış bulunmaktadır.

Biz münhasırın mühendislik teknolojisi ve standardizasyonun, kamuya ilgili direnden genel ihtiyaçlar ve hizmetler bahisindeki etkilerini gözden geçirmekle yetineceğiz. Şöyleki:

Mühendislik teknolojisi:

— Bir malın, ihtiyacıca cevap verebilecek bindeye özelliklerini tayin eder, bunları İslah ve idame yollarını gösterir.

— Malların, sade ve kolay şartlarda, kısa zamanda, az masrafla ve istenilen şekilde tıretilmelerini mümkün kılacık alet, makina ve tesisleri ve bunların kullanılma, bakım metodlarını bulup ortaya koyar.

— Malların, üretim bölgelerinden tüketim piyasalarına kadar bozulmadan ilettilmelerini ve vardıkları yerlerde iyi bir yerde saklanmalarını sağlayacak taşış ve depo tiplerini meydana getirir.

— Çeşitli hizmetlerde çalıştırılacak personelin formasyonlarını tespit eder, bunların yetiştirilmeleri eğitimleri ile alaklı programları hazırlar.

Standardizasyon ise:

— Mal üretimi ve hizmetlerin, ideal şekilde gerçekleştirilmeleri yönünden konulmuş kurallara göre hazırlanan standart kalıpları içinde bunları bindeye, işçilik ve zaman itibarıyle bir örnekle hale koyar. Ve böylelikle üretimde, hizmetlerin görülmesinde düzenli ve biteviye akışı, aynı zamanda maliyetlerin de sıkı bir denetim altında tutulmasını temin eder. Gerek, üretim, gerek hizmet alanlarında serbest rekabeti hâkim kılar.

Bu mülâhazalarımızı özetlemek gereklidir;

— Mühendislik teknolojisi, gözleme ilinen her varlığı yaratıcı güç

— Standardizasyon da bu güçü hedefine ulaştıran ve değerlendiren düzen anamina gelmektedir, diyebiliriz.

— Ve bunları birbirini tamamlayan, ayrılık kabul etmez iki kardeş varlık halinde mütalâa ve tasavvur edebiliriz.

Bu nedenle; 3-5 cm'lik bir maliyet farkının, 3-5 dakikalık zaman tasarrufun ve kaliteli işçiliğin büyük rol oynadığı leri memleketlerde, mühendislik teknolojisinin ve standardizasyonun müstesna bir yeri vardır. Görüldüğünüz ve elinizde olduğunuz her seyde bunların izlerini ve şekeçiliğini görebilirsiniz.

Buna karşılık:

Bizim gibi gelişme halinde olan ve

gümüşlü duvarları ile çevrilmiş bakır piyasalarında yüksek kârlarla satış yapabilen memleketlerde, böylesine bir tutum ve davranışa rastlanmaz. Fakat er geç her memleket için bu akıbetle karşılaşmak mukadderdir. Bina-enaleyh bizim de bunu bilerek geleceğe ona göre hazırlanmamız doğru olur.

O halde bu ihtimali hesaba katarak şimdiden almamız gereken tedbirler neler olmalıdır?

1 — Çeşitli hizmetlerle üretim mîesselerimizi mühendislik teknolojisini ve ekonominin bütîn vecibelerine uygun olarak kurmak ve işleyişlerini yine ona göre ayarlamak,

2 — Faaliyetlerimizde ham madde, işçilik ve zaman gibi temel maliyet unsurlarını, produktivitenin gereklerini de içine alacak şekilde standardlaştmak,

3 — Hizmetlerde ve üretimde, karşımıza çıkabilecek rekabetleri düşünen en düşük maliyeti ve en yüksek kaliteyi şaşmaz hedef yapmak,

4 — Gerek hizmet alanlarında ve gerek işletme sahflarında; elde olanlar ve bilinenlerle yetinmeyeip üretimde faaliyeti tekamüle götürecek, fonksiyonlarını kuvvetlendirecek yenilikler bulmak için araştırmalar yapmak,

Hatıra ilk gelen çareler olarak bunlar, ileri sürelebilir ve bunların tümünü gerçekleştirmek, şüphesiz mühendislik teknolojisi ve standardizasyona uyum yolu ile olabiliyor. Dünayadaki tatbikat da bu görülsü teytit etmektedir.

Netekim; ileri memleketlerin her birinde bu maksatla kurulmuş, çok sayıda mühendislik müşavir firmaları vardır. Bunlar,

— Her türlü kuruluş ve organizasyonlarına ait etütler, projeler yaparlar,

— İşletme ve maliyet standartları hazırlarlar,

— Kalite kontrol hizmetlerini üzerlerine alırlar.

Bu suretle, kendi elemanları ve imkanları ile söz konusu hizmetleri yere in getiremeyecek durumda mîesselere yararlı ve destek olurlar.

Yüksek kapasiteli ve büyük sermaye sahibi firmalar tabiatıyla bu faaliyetleri kendi tesisleri ve organizasyonları içine almışlardır.

Hesaplarına çalışan standardizasyon, kalite kontrolu ve araştırma dalları vardır. Bunlara hazırlattıkları özel standartlar ve getegetelerle rakiplerine karşı üstünliği sağlayacak yenilikler yaratırlar.

Sonra bu memleketlerin halkları da; ihtiyaçlarını karşıtarken daima yenilerini ve standart özelliklerde bulanlarını almayı tercih ederler. Halkların bu isteklerine imkân vermek üzere de her yerde standart mal yapan firmaları gösterir bültenler basılıp yayılır. Ve ayrıca halk kendi aralarında büyük çapta istihlak kooperatifleri kurar, bunların aracılığı ile çeşitli ihtiyaçlarını, standart ve en yüksek kalitelereinden alır. Kötü vasıflı malları boykot eder ve bu şekildeki davranışları, direnişleri ile imalatçılara, satıcılarla baskılı yaparlar, onları iyi mal yapımına zorlarlar.

Hükümetler ise, genel sağlık ve güvenlikle ilgili buludukları standardları, mecburi yürürlüğe koyarak memleketin her tarafında bunlara uymasını sağlarlar.

Mühendislik teknolojisi ve standardizasyonun, mal üretimi ve hizmetler üzerindeki müsterek fonksiyonlarını daha yakından anlatabilmek amacıyla bunları uygulanma sırasına göre aşağıda açıklıyoruz:

1 — Herhangi bir ihtiyacımızı görevcek hammaddesi tabiattan bulmak, onu kullanabilir duruma getirmek veya sentetik olarak yapmak,

2 — Hammaddesi, tüketime elverişli biçimde işleyip hazırlayacak makine, alet ve tesisleri yaratmak ve içlerinden işe en uygunlarını seçmek, gelişirmek,

3 — Üretimde kullanılacak çeşitli makine, alet ve tesisleri imalat sırasına göre düzenlemek ve bunların bir mîessese halinde kuruluş projelerini meydana getirmek,

4 — Mîessese ve müstesnat binaları, tesislerini inşa etmek, makine ve aletleri içlerine yerleştirmek ve işler hale koymak,

5 — Makine ve aletlerin, tesislerin nasıl kullanılacaklarını ve ne türlü bir bakıma tabi tutulacaklarını belirten metodları tesbit etmek,

6 — Üretimde devamlılığı sağlamak üzere, elde bulundurulması zaruri olan malzeme ve yedek parçaların stok listelerini yapmak, bunların kullanılmasına ve genel onarım işlerinin nasıl yapılacaklarına ait yönetmelikleri hazırlamak ve yine aynı maksatla alınacak başka tedbirleri göstermek,

7 — İmalat, kalite kontrolu ve araştırma hizmetlerinin gerektirdiği atölye ve laboratuvarları ve teşkilatı ayrıca kurmak,

8 — İmalat tiplerini seçmek, bunların bir örnek yapılmasını mümkün kılacak, aynı zamanda kalite kontrolünü içine alacak çeşitli standartları hazırlayıp uygulamak,

9 — Önceden tesbit edilmiş hedefe ulaşacaktır teknik araştırma projelerini yapmak ve yürütütmek,

10 — Ortaya çıkabilecek rakiplere karşı, imalatı sürekli olarak tüketici isteklerine daha uygun düşecek şekilde geliştirmek,

11 — Malları piyasaya hazırlama, dağıtma ve depolama hizmetlerinin; seri, güvenilir ve koruyucu şartlar altında yapılmasına imkân verecek tesisleri ve organizmaya tesbit edip planlamak,

12 — Mîessesinin her türlü ikmâl sevk ve haber alma işlerini emin ellerde ve en kısa yoldan yapmaya yaranan sistemleri kurmak, işletmek,

13 — Mîessesinin teknik hizmetlerinde çalıştırılacak personelin formasyonlarını tayin etmek, bunları modern teknigue yakışır formda tutacak eğitim

(Devamı 27 ncı sayfada)

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

SERMAYESİ : 15.200.000,—

E S K İ S E H İ R

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğla Fabrikası

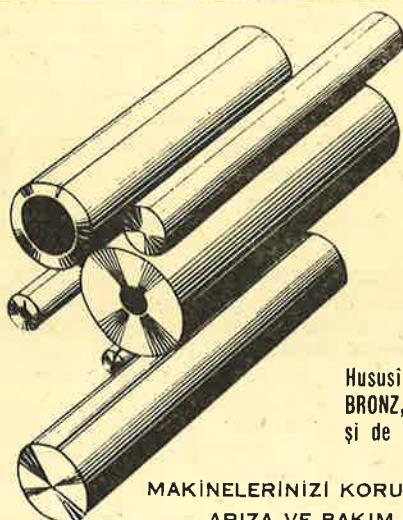
Her Nevi Kiremit, Tuğla
ve Ateş Tuğlaları

En iyi kaliteli mallarıyle daima
müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
İnönü Caddesi No: 59
Eskişehir

Telgraf adresi : KİREMİT
Telefon No. : 1364 . 2105

Standard — 9

**YATAKLİK
BRONZ ÇUBUKLAR
PİRİNÇ ÇUBUKLAR
ALÜMİNYUM ÇUBUKLAR**

- İÇİ DOLU
- İÇİ BOŞ
- MUHTELİF ALAŞIMLarda

Hususi parça döküm imali için istenen alaşimda
BRONZ, PİRİNÇ ve ALÜMİNYUM ana alaşım sipari-
şi de alınmaktadır.

MAKİNELERİNİZİ KORUMAK
ARIZA VE BAKIM MÜDDETLERİNİ AZALTMAK
MAKİNE VERİMİNİ ARTTIRMAK
İSTİYORSANIZ RABAK YATAKLİK BRONZ ÇUBUKLARINI KULLANINIZ.

DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN BROŞÜR İSTEYİNİZ.

RABAK

ELEKTROLİTİK BAKIR VE MAMULLERİ A.Ş.

Töpağaçlar Cad. No. 37 Kâğıthane - Şişli - İstanbul
P.K. 354 Şişli - İstanbul Tel: 47 90 00

Piyasaya arzetmiş olduğumuz bu yeni imalat çeşidi dolayısı tebrük ve teşekkürlerini esirgemeyen sanayicilerimize bu vesile ile gürkanlarımızını arzederiz.

Standard — 10

D O L M U Ş**Armağan ANAR**

Günlük yaşantının en zor anlarını muhakkak ki yağmurlu bir giünde alışverişten dönen bir kadın dolmuşa binerken geçirmektedir. Akşilik daha durağa gelmeden paketlerde başlamıştır. Fileye siğmayan paketlerden biri, içindeki İslâk sebze ve meyveye daha fazla dayanamayıp patlamıştır; özel bir biçimde tutulması gereklidir. Bir diğeri gazete kâğıdına sarılmış olduğu için, sıkıca kucaklandığı takdirde üstbası simsiyah mürekkep lekesi olacağından ileri doğru tutulmalıdır. Saçlar daha yeni yaptırılmış olduğundan semsiye açılmıştır.

Olacak şey değil ya, bu durumdayken diyalim ki dolmuş bekleyen tek yolcu bu kadındır. Yani itişip kakuşmadan rahatça dolmuşa binebileceği sanılır. Oysa, gelen dolmuşun içinde yer yalnız arka sırada vardır. Eli kolu dolu kadın büyük bir hüner gösterip semsiyesini kapatabilmiş olsa da, kıvrık sapi kapının koluna takılmasın, sivri ucu içerdekiilerden birinin gözünü çıkarmasın diye belirli bir biçimde tutulması gereken upuzun semsiye o zaman da kendi kendinize attığınız bir gelme olur. Üstelik, arka sıranın en başına heybetli biri oturmuş kımıldamamakta ve siz ille de ortaya oturmağa zorlamaktadır. Siz tam semsiyeniz, dibi delik İslak paketleriniz ve filenizle yarılm kariş meşafeden yerinizi almağa çalışırken, dolmuş hareket eder ve düşermiş gibi iki kişinin kucağına oturuverirsiniz.

Derken, bu defa dolmuşun değil, tamamen kadın yolcuların kabahati olan yeni bir güzellik gösterir. El çantasının içinde el yordamile bozuk para çantasını ararken, nedendir kader de o anda sizden yana olmaz ve pudriyer, anahat, gözlük, dolmakalem, not defteri v.s. elinize geber de para çantası geçmez. Siz araştırmaya devam ederken dolmuşun idarı ve malî yöneticisi asap bozucu bir sesle durmadan «Paralar! Para vermeyenler!..» diye seslenir. Derken bir lira bulup uzatırsınız. Yönetici derhal «On kuruşunuz yok mu?» diye sorar. Belki var ama nereden bulmalar. Sinirli sinirli «Yok» dersiniz. Cezanız hazırlıdır. Beş kuruş eksik alırsınız. Kimi gün filozofluğunuz tutar «Ama, beş kuruş için kendimi üzmemeyim» der ve susarsınız. Bazan da kendinizi aptal yerine konmamış farketmek için, «Beş kuruş eksik verdin» dersiniz. Ve ondan sonra olacaklara nasıl tahammül edil bileyemzsınız.

Su standardlara bakarım da gerekçelerinde hen memlekette o maddenin imalâtının artığı, dolayısıyla halkın iyi kaliteli, emin ve değerine göre fiyat ödediği malların yapımını teşvik için standard yapıldığı yazar. Demeğlerde standardın kalkınmamızın temel araçlarından biri olduğu söylenilir. Dolmuşlardan doğan ve

gelişen bir sanayi diye söz edecek değilim. Ama şu da gerçek ki dolmuş denen şey yaşantımıza girmiş, yerleşmiş, günden güne gelişmiş bir müessesesidir. Ticareti hemen her ilimizde ve iller arasında artma göstermektedir. Öyleyse dolmuşların da bir standart neden olmasın? Halkın güven duyması, rahat etmesi, sınırlarının bozulmaması ve daha mutlu bir toplum olması için şarttır dolmuş standartı yapmak.

Standard dolmuşun tarifi ile başlamlıdır. Dolmuş nedir? Ne değildir. Arkadan özellikleri belirtilir. Hangi arabalardan dolmuş olur. Hangi marka dolmuşlar kaç kişilik, bir bir sayılır. Dolmuş standardında kusur toleransları da önemlidir. Kırık cam, kopuk kapı kolu, tutmayan fren, yanmayan ışık v.s. gibi kusurlar tesbit edilir ve bunların hangilerine ne derece tolerans tanınır, belirtilir.

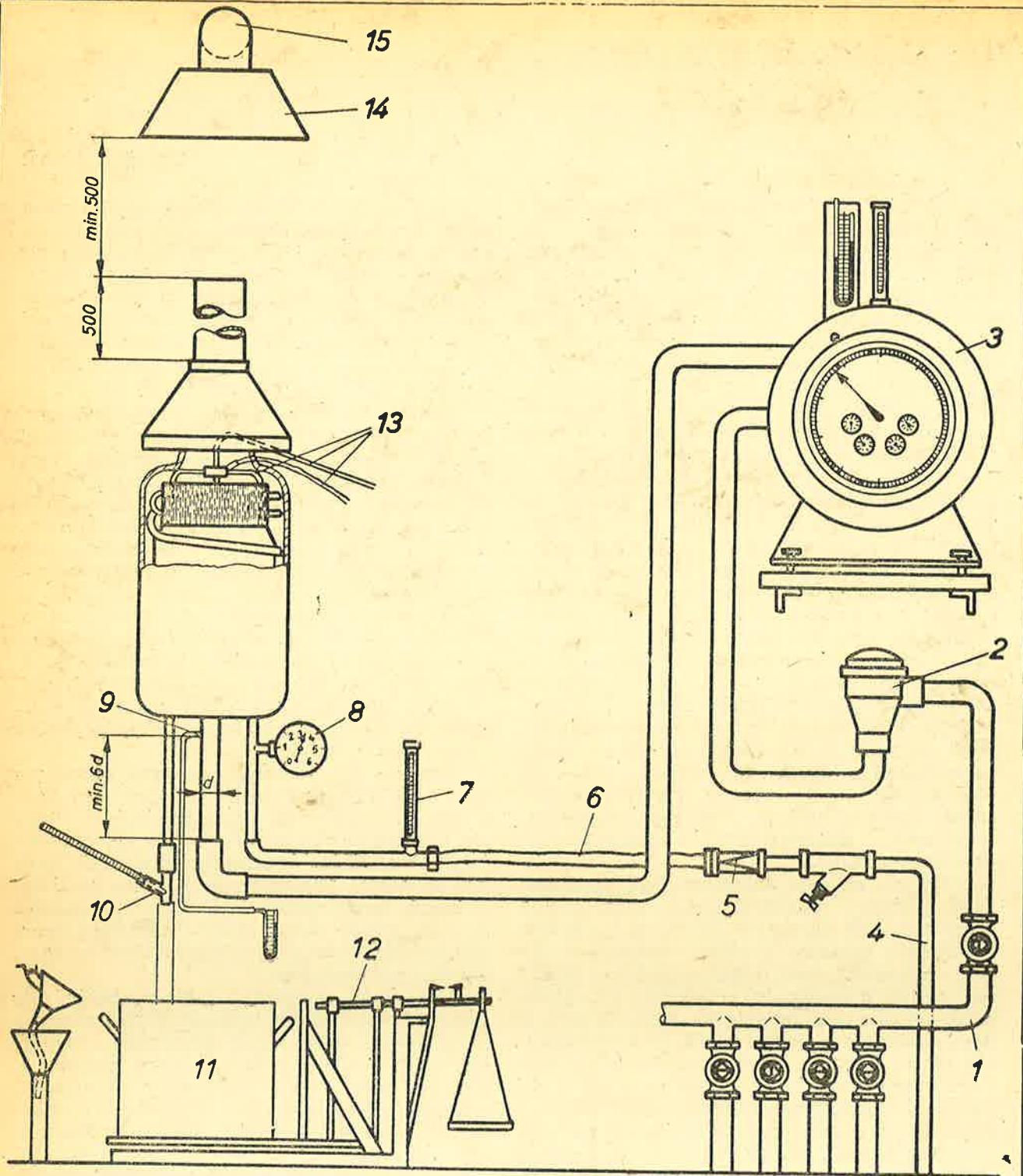
Dolmuş standardlarının bir özel yanı da olması gereklidir. Bu standardlarda dolmuşu kullananların da standartı eklenmelidir. Soforün ehliyet sahibi olmasının yanında, giyimi, temizliği, traşı ve konuşurken kullandığı kelimeler de kurallara bağlısa herhalde halka hizmet sağlanmış olur.

Öte yandan yolculuk esnasında gerek şoför, gerek yamağı gerekse yolcular nasıl davranışacaklar, bunlar da tesbit edilmelidir. Örneğin pikapta ne tür şarkilar çalınacak, radyoda hangi istasyonlar dinlenecek, bu âletlerin sesleri ne derece yükseltilicek, yolcular ne derece bozuk para bulundurmak zorluğunda olacak, kaç liraya kadar para bozdurulabilecek, gibi hususlar çıkacak ihtilâfları önlemek bakımından çok önemlidir.

Bu arada yolcularla ilgili bir bölüm de standarda konmalıdır. Dolmuş beklerken sıraya mı girilecek; yoksa kimler aralarında itişebilip, kilmingtone önden yol verilecek. Sonra, yolcular i-necekleri yere göre daha binerken mi sıralı binenekler; yoksa gelişti güzel binilip, durulan yerlerde i-neçeklere mi yol verilecek. En arka sıradan en dipte oturan yolcu inmek isterse, ondan evvelki iki kişi arabadan inip demek yol verecekler; yoksa dizlerini büzüştürüp akılları sıra inene yer mi açacaklar. Bir de dolmuşa binen tanıdıklar aralarında hangi konuları konuşacaklar. İki kişinin tutturup konuştuğu bir konuyu diğer yolcular dinlemeye mecbur olacak.

Bunlar dolmuş standartına konması gereklili hususlar olarak benim akıma ilk gelenler. Konu incelenirse daha kimbilir neler çıkar ortaya.

Bu kadar problemi çok bir hizmetin standartı, mutlaka yapılmak gereklidir gibi geliyor bana.

- 1 Gaz giriş borusu
- 2 Basınç ayarlayıcı
- 3 Gaz sayacı
- 4 Su giriş borusu
- 5 Basınç düşürücü
- 6 Hareketli bağlantı borusu
- 7 Soğuk su için termometre
- 8 Basınç ölçme aleti (manometre ve cıvalı U-bor)

- 9 Gazın bağlantı basıncını ölçme yeri
- 10 Termometre ile ölçme yeri (şekil 5)
- 11 Su toplama kabı
- 12 Baskül
- 13 Sekil - 3 daki çürük gaz istavrozu
- 14 Davlumbaz
- 15 Bacaya bağlantı

ŞEKİL - 2 Havagazı veya doğalgaz ile çalışan su ısıtıcılarının muayenesi.

YENİ Standardlar

- I -

«Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile Çalışan Su Isıtıcıları (Şofbenler)» ve «Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile Çalışan Ocaklar, Fırınlar ve Ocaklı Fırınlar» Standardları

Fuat ÜNVER

Türk Standardlar Entitili Teknik Kurulunca kabul edilen «Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile Çalışan Su Isıtıcıları (Şofbenler)» ve «Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile Çalışan Ocaklar, Fırınlar ve Ocaklı Fırınlar» Standardları ile, sayısı hayatı yükselmiş bulunan ve memleketimiz için büyük faydalara sahip Türk Standardlarına iki yeni daha katılmış bulunuyor.

Bütün diğer medeni memleketlerde olduğu gibi, memleketimizde de (hentiz Doğagaz hariç) Havagazı, Doğalgaz ve LPG (sivilştirilmiş petrol gazı), ısıtma işlerinde, çok geniş bir kullanılma alan bulmuşlardır. Bu husus gerek memleketimizin yakıt ekonomisi gerek oranlarımızın harab olmaktan kurtulmasına yardım bakımından çok önemlidir.

Halen, bu gazlarla çalışan ve evlerde, lokantalarда, otellerde ve benzeri yerlerde yemek pişirmek, sıcak su hazırlamak gibi işlerde kullanılan bu çeşit cihazları imâl eden endüstri dali, memleketimizde, yurt ihtiyacını karşılaşacak ve hatta yabancı memleketlere ihracat yapabilecek duruma gelmiş bulunuyor. Bu cihazlardan halen imâl edilmekte olanların başında, havagazı veya LPG veya her ikisi ile de çalışan ocaklar, fırınlar, ocaklı fırınlar ve su isıtıcıları (Şofbenler) geliyor.

İste bu sebebedirki gerek yabancı memleketlerin mamulleri ile rekabet edilmek gereklidir, kusurlu yapılmaları halinde kullanımlarının sağlığını tehlikeye sokmalarını önlemek bakımından, bu cihazların bir an önce standardlaştırıla, bilmiş olması çok yerinde olmuştur. Memleketimizde bu gün henüz kullanılmayan ve fakat yakın bir gelecekte kullanılacağı muhakkak olan «Doğalgazla Çalışan Cihazlar» da Standardlara alınmıştır.

Standardların her ikisi de, yalnız kalite teminini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda öğretici niteliğini de taşımaktadır. Standardlarda cihazlar esas itibarile :

— Havagazı veya Doğalgaz veya LPG ile,

— Havagazı ve Doğalgaz veya Havagazı ve LPG ile,

— Havagazı, Doğalgaz ve LPG ile çalışan cihazlar olmak üzere üç sınıfa ayrılmaktadır.

İlk sınıfa giren cihazlar, sözü geçen gazların yalnız biri ile, ikinci sınıfa girenler bu gazzardan ikisi (Havagazı - su - gazı, havagazı - LPG yahut doğalgaz - LPG) ile ve üçüncü grubu teşkil edenlerde, ufak bir ilâve tasılıt ile, bu gazların her üçü ile de çalışabilir durumda olacaklardır.

Cihazların, her üç durumda hangi özellikleri taşıması gerektiği, standardların özellikler bölümünde belirtilmiştir.

Bu standardların kapsadığı cihazların, bu standardlara uygunluğunu test için tabi tutulacakları tip deneyleri, muayene ve deneyler bölümünde açıklanmıştır. Tip deneyleri kullanılmaya hazır cihazlar arasından seçilmeden alınacak, belli sayıda cihazlar üzerinde

yapılmaktadır. Ancak, kullanılan gazların zehirleyici nitelikte olmaları ve doyayı ile cihazların herhangi birinde mevcut olabilecek «gaz kaçırmazı» kullanların hayatını tehlikeye sokacağından, imâl edilen her cihazın sizdirmazlık deneyinden geçirilmesi standardlarda şart koşulmuştur. Deneylerde kullanılabilecek cihazlar ile bunların tertiplenmesi, standardlarda örnek olarak belirtilmiştir. Su isıtıcıları standardında, cihazların ne şekilde yerleştirileceği de tesbit edilmiştir.

Standardların son bölümlerinde, cihazların piyasaya ne durumda arzedilecekleri ve nasıl ambalajlanmaları gerektiği hakkında hükümler bulunmaktadır.

Gerek yurt içi ihtiyacını karşılayacak gerek ihracat mallarımız arasında önemli bir yer tutacak olan, havagazı, doğalgaz ve LPG ile çalışan Su Isıtıcıları ile Ocaklar, Fırınlar ve Ocaklı Fırınlar için hazırlanmış bu standardların, bu cihazları imâl eden endüstri dali için büyük faydalara sağlayacağı kanısındayız.

İş Adamları

TÜRKİYE
İKTİSAT GAZETESİ

Okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi olayları yakından takip edebileceğiniz yegâne gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dır

Abone için müräacaat :

Karanfil Sokak No. 56, Bakanlıklar - Ankara

Standard — 16

ÇEŞİTLİ KABLO SEMBOL ÖRNEKLERİ

Kablonun adı	Kablonun sembolü	Kablonun yapısı	Kablonun kullanıldığı yer
Kurşun kılıflı YK — Kablosu	YKI	Bakır iletken — Kâğıt yalıtkan kılıf — Kurşun kılıf — Jüt veya benzeri dış koruyucu örtü.	Ağır işletme şartlarında, sabit tesislerde.
Termoplâstik dış kılıflı YK — Kablosu	YKV	Bakır iletken — Kâğıt yalıtkan (ve ortak) kılıf — Kurşun kılıf — (PVC) dış kılıf.	»
Çelik zırhlı YK — Kablosu	YKÇI	Bakır iletken — Kâğıt yalıtkan (ve ortak) kılıf — İç koruyucu örtü — Kurşun kılıf — Çelik lâmadan zırh — Jüt veya benzeri koruyucu örtü.	»
Lâstik kılıflı YL — Kablosu	YLL	Bakır iletken — Lâstik yalıtkan kılıf — Lâstik koruyucu kılıf.	»
Termoplâstik kılıflı YV — Kablosu	YVV	Bakır iletken — Termoplâstik (PVC) yalıtkan kılıf — Termoplâstik koruyucu kılıf.	»
Konsantrik iletkenli YV — Kablosu	YVMV	Bakır iletken — (PVC) termoplâstik yalıtkan kılıf — Konsantrik iletken — Termoplâstik koruyucu kılıf.	»
Zırhlı YV — Kablosu	YVŞV	Bakır iletken — (PVC) termoplâstik yalıtkan kılıf — Çelik şeritten zırh — Termoplâstik koruyucu kılıf.	Ayrıca mekanik etkilere dayanıklı.
Lâstik NL — Kablosu	NL	Bakır iletken — Lâstik yalıtkan kılıf — Bez şerit sargı — İplikli örgü.	Normal ve hafif işletme şartlarında ve sabit tesislerde, kuru yerlerde.
Termoplâstik NV — Kablosu	NV	Bakır iletken — Termoplâstik yalıtkan kılıf.	Sabit tesislerde ve kuru yerlerde.
Termoplâstik dış kılıflı, ara şeritli NV — Kablosu	NVV — r	Bakır iletken — Termoplâstik yalıtkan kılıf — Termoplâstik dış kılıf; yapısı NVL — r gibi.	»
Kurşun kılıflı termoplâstik NV — Kablosu (termoplâstik antigren kablo)	NVPV	Bakır iletken — Termoplâstik yalıtkan kılıf — Termoplâstik dolgu ve orta kılıf — Kurşun kılıf — Termoplâstik dış kılıf.	Cok rutubetli yerlerde, sabit tesislerde.
Askı kordonu	NIL	Bakır iletken — Pamuk veya benzeri malzemeden sargı — Lâstik yalıtkan kılıf — Taşıma ipi — Suni ipek örgü.	Askı kordonu olarak lâmbalarda; taşıınır cihazlarda kullanılmaz.

«KABLO, GENEL ESASLAR» STANDARDI

Saip DEVELİ

Elek. Yük. Mühendisi

Elektrik enerjisinin çok uzak me-
safelere bile kolaylıkla tanınabilmesi,
bu enerji nev'ine önemli bir öncelik
tanımaktadır. Bu sebeple, elektrik ener-
jisi üreten tesisler, elektrik enerjisi ü-
retimi için kullanılacak enerji kaynak-
larının yakınına kurulmakta ve üretim
daha kolay ve ekonomik bir hale geti-
rilmektedir.

Böylece tüketilen elektrik enerjisi,
tüketim bölgelerine «iletkenler» ile
taşınır. Bu iletkenler ya «çıplak» ilet-
kenlerdir; veya özel maddelerle «yalı-
tilmiş» iletkenlerdir. Yalıtılmış iletken-
lere «kablo» adını veriyoruz.

İşte, Türk Standardları Enstitüsü
Teknik Kurulunca kabul edilmiş bulu-
nan «Kablo, Genel Esaslar» standardı,
kablolarla ilgili genel esasları tesbit
etmektedir. Bu standardın en belirli
özelliklerinden birisi çeşitli kablolar-
ının sembollerle ifadesini bir temel
prensibe bağlamış olmak ve şimdide
kadar yabancı sembollerle anılan kablo
çeşitlerinin Türk sembollerile ifa-
desini sağlamış bulunmasıdır. Böylece,
elektrik kablolarının yabancı memle-
ketlerden ithâl edildiği sırалarda malla
birlikte memleketimize girmiş bulunan
ve ayrı ayrı memleketlerden gelen ayrı
ayrı sembollerin yarattığı karışıklık
ortadan kalkmaktadır. Ayrıca termo-
plastik maddelerin elektrik kablolar-
ında yalıtkan olarak kullanılmasından
beri kablo imalatı memleketimizde hız-
lı bir gelişmeyi göstermiş; ve kendi
mamüllerimize kendi işaretlerimizi
koymak bir zorunluluk halini de almış-
tır.

Bu standardın diğer bir özelliği de,
bütün kablo çeşitlerini işletme şartları
bakımından dört ana sınıfta topla-
mış olmasıdır.

TS 621 numarası ile yayınlanan
«Kablo, Genel Esaslar» Standardı in-
celemek üzere 24 kurumun inceleme-
sına sunulmuş ve alınan müthalâların
ışığı altında tamamlanan standard TSE
Teknik kurulunca 24.4.1963 tarihinde
kabul edilmiştir.

Kablo Genel Esaslar standardı, kap-
sadığı konuları beş bölümde müthalâ
etmektedir.

Birinci bölüm, konu, tarif ve kap-
sam bölümündür. Konu kısmında bu
standardın enerji kabloları, sinyal-
kumanda kabloları ve telefon kabloları

ile ilgili genel tariflere, bu kabloların
genel sınıflandırılmasına, genel öze-
liklerine, sembollerine ve bunların tesbi-
tine muayene ve deneyleri ile piyasaya
arz şekillerine dair olduğu belirtilmek-
tedir.

Tarifler kısmında, özellikle kablo
yapısı ve imali ile ilgili tanımlar yer
almakta ve kablo'nun açık bir tarifi
yapılmaktadır. Ayrıca, kablo ile ilgili
terimlerde bir ortak anlayışın sağlanması
için gerekli açıklamalar yapılmış
bulunmaktadır.

İkinci bölüm, kabloların sınıflan-
dırılması ve özelliklerini kapsamaktadır.

Burada kablolar,

1 — Kullanılış amaçlarına göre:

- Enerji kabloları
- Sinyal ve kumanda kabloları
- Telefon kabloları

2 — İşletme şartlarına göre:

- Ağır işletme kabloları
- Normal ve hafif işletme kabloları

3 — Tesis nevilerine göre:

- Sabit tesis kabloları
- Hareketli tesis kabloları

4 — Yalıtkan kılıf malzemesine gö-
re:

- Termoplastik yalıtkanlı kablolar
- Lastik yalıtkanlı kablolar
- Kâğıt yalıtkanlı kablolar

5 — Damar iletkeni malzemesine gö-
re;

- Bakır kablolar
- Aluminyum kablolar

gibi sınıflara ayrılmış bulunmaktadır.
Bu sınıflandırmalarдан çok önemli
bir sonuc çıkılmakta ve işletme şartları
ile tesis nevilerine göre sınıflandırma
bir arada müthalâ edilince bütün kablo
çeşitlerini dört temel sınıfta topla-
mak mümkün olmaktadır.

— Ağır işletme şartlarına uygun sa-
bit tesis kabloları (Y — Kabloları)

— Normal ve hafif işletme şartla-
rina uygun sabit tesis kabloları (N —
Kabloları)

— Ağır işletme şartlarına daya-
nilı hareketli tesis kabloları (B —
Kabloları)

Normal ve hafif işletme şartlarına
uygun hareketli tesis kabloları (F —
Kabloları)

Bu sonuç kablo sembollerinin teş-
kilinde büyük kolaylıklar getirmekte-
dir.

Bu bölümde ayrıca, kablo imâlinde
kullanılan maddelerde aranacak öze-
likler ve standard damar renkleri belir-
tilmiş bulunmaktadır, sembollerinin na-
sil teşkil edileceği hususunda temel
esaslar yer almaktadır. Bu esaslara
göre, kablo ile ilgili çeşitli anımlar,
harfler, işaretler ve sayılarla ifade e-
dirilirler. Bunların:

a) Kablonun kullanılma amacını ve
tesisin nev'ini;

b) Kablonun kullanıldığı işletme
şartlarını ve yapısının genel unsurları-
ni;

c) Kablonun damar sayısını, kesiti-
ni, işletme gerilimi ve diğer özellikleri-
ni belirtecek şekilde, yanına konul-
ması ile her kablo nevi için bir sem-
bol meydana gelmemektedir. Harflerin
anlamı bilinince, kablonun sembolün-
den o kablonun en önemli özellikleri
okunabilmektedir.

Örnek olarak, YLL, 3X10 0,6/1 kv
sembolu, bu kablonun, yalıtkan kılıfı
ve ortak koruyucu kılıfı lastikten; üç
damarlı; damar kesiti 10 mm ve daire
biçimli; damar iletkeni bir telli; faz-
nötr arası gerilimi 0,6 kilovolt ve faz
arası gerilimi 1 kilovolt olan, ağır işlet-
me şartlarına dayanıklı ve sabit tesis-
lerde kullanılan bir kablo olduğunu
ifade etmektedir.

Bazı kablo sembollerini ile bunların
yapı özellikleri karşı sahifede, örnek ola-
rak verilmiştir.

Bu standardın üçüncü, dördüncü
ve beşinci bölmelerinde kabloların mu-
ayene ve deneyleri, piyasaya arz şe-
kileri ve müteferrik hükümler yer almış
bulunmaktadır.

Daha çok bir referans standardı olan
«Kablo, Genel Esaslar» standardının,
bundan böyle yapılacak olan kablolar
ile ilgili standardlar için çok önemli bir
temel standard olduğu kanısındayız.

PROFİLO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

**Her çeşit
alüminyum ve
demir doğrama işleri**

**Elektrikli
ev aletleri
imalât ve montajı**

FABRİKA : İstanbul, Mecidiyeköy, 2. Taşocağı Sok. No. 26 - 28
Tel. : 47 79 90, Telg.. Profilode, P. K. 98 Beyoğlu

STANDARDLAŞTIRMA VE TÜKETİCİLİK

MEMLEKETİMİZDE DE TÜKETİCİLERİN TEŞKİLATLANMALARI YOLUNDA BAZI HAZIRLIKLER YAPILMAKTADIR

Muzaffer UYGUNER

Standardlaşmanın çağdaş kavramı, maliyet giderlerini düşürmek ve böylece halka ucuz fiyatla en iyi mal sağlama, böylece hayatı daha yaşanır hale getirmektir.

Tüketiciliğin temeli ise, - maldan en büyük faydayı elde etmek, ondan en iyi şekilde yararlanmaktır. Fakat bu fayda ve değer nedir ve nasıl ölçülür? Bunun kolaylık, dayanıklılık, kullanımılık ve güvenilik ile ilgisi var midir, varsa nelerdir? Bu etkenlerin birim, pazarlama, reklam ve perakende satış ile ne gibi bağları bulunmaktadır?

Bu sorulara herkes cevap verebilir. Bir tüketici, bir mali alırken bazı şeyler düşünür:

1. Mahn, kullanım sırasında kendi- si ve ev halkı için güvenilir bir mal olmasını,

2. Yedek parçalarını her yerde ve her isteğinde kolayca bulabilmeği.

3. Satılan öbür mallarla karşılaşır- tıp malın değeri hakkında açık ve se- cik bilgi sahibi olmağı,

4. İhtiyaçına en elverişli olan ma- li secebilemesi için gereken tamamla- yıcı bilgiyi,

5. Mahn işe yarar, ölçüsiine uy- gun, tam kapasiteli ve elinde bulunan başka mallarla kullanılabilir olmasını,

6. Nasıl kullanılacağını ve en iyi nasıl yararlanılacağını bilmeyeği,

7. Belirli bir süre için iyi bir şe- kilde kullanılacağının garanti edilmesi-

İmalatçı ve satıcı ise, tüketiciin bu isteklerini karşılamayı ve hatta en iyi olarak karşılamayı düşünürler. İmalatçılar satıcıların en önemli görevleri, tüketiciin ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Bu yüzden de bilmekte, araştırmalarda, teknik yeniliklerde ve biçim kavrayışındaki gelişmeleri izleyerek tüketiciin çok çabuk değişen isteklerini karşılamak gibi çok güç bir durumla karşı karşıya gelirler. İmalatçılar da bazı istekleri vardır elbette. Onları da söyle sıralayabiliriz:

a) Bir mamullün güven verici olması,

b) Mamullerinin değişim olması ya da değişim parçalarından yapılmış bulunması,

c) Yiğin halindeki imalata geçerek maliyetin düşürülmesi için model sa- yısının sınırlı olması, böylece dağıtım ve depolama sistemleri bakımından daha iyi durum yaratılması,

d) Kullanılmış, bakım ve koruma için tam bir tanıtımının bulunması,

e) Tüketicilerin, mallarının gerçek değerini ve özelliklerini bilmesi,

f) Tüketicilerine belirli bir kullan- ma seviyesi ve en az kullanma süresi sağlanması,

g) Mamullerine yeniliklerin getirilmesi, onların kalitelerinin düzeltilmesi ve kullanışlı hale getirilmeleri...

Gerçekten, imalatçıların istekleri ile tüketiciin istekleri uygun ise, tüketiciin isteklerini karşılamak için yenilikler yapılıyor ve çaba harcanıyor, tüketiciin korunması için yasalarla, programlara, tâvsiyelere ne lüzum vardır? En ileri ülkelerde bile hükümler gerek tüketicinin ve gerekse başka imalatçılar karşısında bir imalatçının durumunu güven altına almak tizere bazı tedbirler düşünürtürler. Böylece, hem tüketici, hem de kaliteli mal imalatçı adlatma yolunu seçmeyen imalatçı konrumus olur.

Tüketicinin korunması için, gerek- ken standardlar tesbit edilmeli ve bunların bir an önce yürürlüğe girmesi sağlanmalıdır. Noksan olan ve yapılmazı gereken standardlar konusunda tü- keticiler de yardımcı olabilirler, standart yapan kurumlara. Çünkü tüketici- ciler, kendi zevklerine ve isteklerine uygun standardları isterler. Böylece, imalatçılar da tüketiciin isteklerini öğrenmiş olur ve imalat programlarına buna göre bir yön verirler.

Standard kurumlarının tüketici- le ilgili önemli bir görevi de standard- lara uygunluk markaları ile sağladığı bir garantidir. Bugün, bütün standard kurumları, ihtiyaci olarak uygulanan

standardların yanında mecburi kili- nan standardların uygulanmasında hü- kümetlere yardımcı olmak tizere stan- dardlara uygunluk markaları kullan- makdadırlar. TSE de bu yola daha 1962 yılında girmiş ve TSE Alâmeti Farika- sinin Kullanılması Hakkında Talimatı yürürlüğe koymuştur. Bu Talimat ge- reğince bazı firmalarla anlaşmalar im- zalanmıştır. Buna göre, TSE, o firma- ların mallarını denetlemekte ve üzeri- ne koyduğu TSE markası ile o malların standardlara uygunluğunu bildirmiştir. Garanti etmiş bulunmaktadır. Böylece, TSE markasını taşıyan mallar tüketici için güvenilir bir mal durumuna gel- mektedir. «İnanarak alın, güvenerek kullanım» sloganı ile TSE, bu konudaki yolunu çizmektedir.

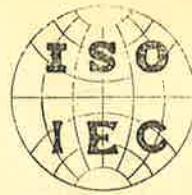
Bu durumu yakından gören Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1969 yılı Programı- na daha genişletici bir hükmü koymuş bulunmaktadır. Programa göre, «Kamu kuruluşları, ihalelerinde, Türk Stan- dardı yayılmış konularda Türk Stan- dardları Enstitüsünden alınan uygunluk belgesini arayacaktır» (1). Bu zorunluk yanında, tüketiciin de uygunluk bel- gesi aramaları kendileri için faydalı olacaktır. Bu uygulamanın, kaliteli mal imal eden gerçek imalatçılar için de faydalı olduğu bir gerçektir. Umulur li Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Oda- ları ve Ticaret Borsaları Birliği ile Sa- nayi odalarımız bu konuya gereken önemi verirler ve üyelerine konuyu bû- tün açıklığı ile bildirirler.

Tüketiciler, bütün dünyada söz sahibi olmak tizere teşkilatlanmışlardır. Dünya Tüketiciler Birliği, stan- dard konusunda da ISO'ya en büyük yardımcı durumuna gelmiştir. Tüketicilerin ülkemizde de birleşmelerinin faydalı olacağına inanıyoruz. Bu konu- da bazı hazırlıkların yapıldığını da duyu- muş bulunuyoruz. Bu hazırlıkların bir an önce kuvveteden fiile çıkışında fay- da görmekteyiz.

TSE, Türk imalatçılarının ve tüke- ticilerinin yanında ve emrindedir.

(1) 12.12.1968 tarih ve 13075 sayılı Resmi Gazete, s. 52, tedibir 15. Ayrıca bak: Muzaffer Uyguner, 1969 Programında Stan- dardlar, STANDARD, sayı 84, Aralık 1968.

Standard Dünyasından Haberler

ISO, Uzay Araçlarının Standardizasyonu İçin Teşebbüse Geçti

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (ISO), geçen yıl, 20 numara altında faaliyet göstermeye olan ve uçakların ortak standartlarını hazırlamakla görevli bulunan Teknik Komitesinin kapsamını, gelişen uzay araştırmalarını göz önünde tutarak genişletmiş ve bu komitenin çalışma konuları arasına uzay araçlarının standartlarını da eklemiştir.

Geçenlerde New York Times Gazetesi, Apollo 8'in, Soyuz 4 ve 5'in, bilim çevrelerini şaşırtan uzay yolculuklarını söz konusu ederek bir yazı yayınlamış ve uzayda, uzay gemicilerinin özellikle «kenetlenme» mekanizmalarında ortak bir standarda gitmeleri zorunluğuna işaret etmiştir.

New York Times bu yazısında : «Meselâ, uzayda tehlikeye düşen bir Sovyet aracının, sırif yardım gelecek olan Amerikan aracı ile bağlantı kuramadığı için kurtulamaması, son derece trajik bir olay olur. İşte, milletlerarası işbirliğinin, sadece insan hayatını kurtarma konusunda değil, insanların yararına

uzayda tesis edilecek olan istasyonların işleyişinde de bütütik faydalara sağlayacağı bir çalışma alanı» demektedir.

Bu yazı üzerine, merkezi Cenevre'de bulunan ISO'nun Genel Sekreteri O. Sturen, İngiltere'deki ISO/TC 20'nin bağlı bulunduğu İngiliz Standardları Enstitüsü Genel Müdürü ve ISO Başkan Vekili H. A. R. Binney'e bir mektup yazarak bu konuya dikkatlerini çekmiş ve zaman kaybetmeden konunun ele alınması gereğini belirtmiştir.

O. Sturen bu mektubunun birer kopyasını ISO Başkanı Faruk Sünter'e, A. B. D. Standardlar Enstitüsü Genel Müdürü Donald L. Peyton'a ve S. S. C. B. Standardlar Komitesi Başkanı Prof. Dr. Boitsov'a da göndererek, bu önemli konuda yardımlarını rica etmiş ve basını ISO'nun yakın işbirliğine vesile vermesini de belirterek durumu New York Times Gazetesine teşekkürleriyle bildirmiştir.

ISO/TC 20, bu konuda bir standarda varlığı takdirde, bilim dünya-

simin, her türlü siyasi etkilerin dışında çalışmakta olan ISO'dan nasıl yarılandığını gösteren bir örnek ortaya koymuş olacaktır.

Bu teklif, Birleşmiş Milletlerin uzay hukuku çalışmalarında varmış olduğu ve uzayın hiçbir devlete ait bulunmadığı şeklindeki anlayışına da uygun düşmektedir.

New York Times'deki yazı kupürü

İSVEÇ STANDARDLAR ENSTİTÜSÜ DİREKTÖRLÜĞÜNE J. OLLNER GETİRİLDİ

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) Genel Sekreterliğine seçilen ve bu görevine geçtiğimiz yıl Eylül ayı sonlarında başlayan eski İsveç Standardları Enstitüsü Direktörü Olle Sturen'in yerine Jan Ollner getirilmiştir.

47 yaşında olan J Ollner, İsveç Kraliyet Teknoloji Enstitüsü mezunudur ve elektrik Mühendisidir. 1948-56 yılları arasında İsveç Standardları Enstitüsü'nün elektrik kolu olan İsveç Elektroteknik Komisyonu'nun başında bulunmuş; aynı zamanda IEC Milli Komitesi'nin de sekreterliğini yapmıştır. 1956 da ASEA Firmasına, Standardizasyon Müdürü olarak geçen Mr. Ollner, daha sonra aynı firmadan Satınalma Müdürlüğüne yapmıştır. Yeni görevine başlamadan önce de yine aynı firmadan Başmühendisi bulunuyordu.

1 Ocak 1969'dan itibaren SIS Direktörlüğine başlayan Mr. Ollner, 20 yıldan beri ISO ve IEC bünyesinde milletlerarası standardizasyon çalışmalarında aktif rol almaktadır. 1951-66 yılları arasın-

da IEC/SC 2 B'nin sekreterliğinde bulunmuş; 1958 Stockholm IEC Genel Kurulu'nun Genel Sekreterliğini de başarı ile yapmıştır. İsveç'te yeni kurulmuş bulunan Standard Mühendisleri Birliği'nin de başkanıdır.

Mr. Ollner'e yeni görevinde başarılar dileriz.

Paris'te, Tarım ve Gıda Endüstrilerinin Sorunları Tartışılacak

Fransa Milli Tarımsal Sergi ve Konuklar Merkezi, 26 - 28 Şubat 1969 tarihlerinde Paris'te «Tarım ve Gıda Endüstrilerinin önemi ve Dinamigi» konulu bir milletlerarası kolloquium düzenlemiştir.

OECD ve FAO'nun himayelerinde düzenlenen bu kolloquium'da beş oturum halinde programlaştırılan konular şunlardır :

1. Dünya Gıda Maddeleri Tüketicinin Seyri;
2. Tarım ve Gıda Endüstrilerinin, Tüketicimin Seyirindeki Rolü;
3. Tarım ve Gıda Endüstrilerinin, Tarımın Oryantasyonundaki Rolü;
4. Tarımsal Mamüllerde Kalite Politikası.

Son gün sabah ve öğleden sonra oturumlarında ele alınacak olan 4 üncü konu kendi arasında a) Kalite Kontrolu, b) Kalite Kontrolünün Teknik Vecheleri - Şirketlerin Politikası, şeklinde ikiye ayrılmıştır. Standardizasyon ile ilgili hususların da ele alınacağı oturma ISO ve TSE Başkanı Faruk A. Sünter Başkanlık edecektir.

ISO Başkanı Sünter'in Mesajı Technitape'de Yayınlandı

USASI'nın 50. Yıldönümü vesilesiyle B. Amerika'ya yaptığı seyahati ve bu arada Pittsburgh'daki incelemelerini geçen sayımızda bildirdiğimiz ISO ve TSE Başkanı Faruk A. Sünter, Pittsburgh'da bulunduğu sırada «International Technitape» tarafından dâvet olunmuş ve kendisinden, ses bandları ile dünyanın dört bir yanına dağıtılmak üzere bir konuşma yapması rica edilmiştir.

Bilindiği gibi Technitape, dünyadaki önemli teknolojik olayları ve gelişmeleri abonelerine ses bandları ile duyuran bir milletlerarası teknik haber ajansıdır.

Sünter'in kendi sesi ile İngilizce olarak kaydedilen ve Technitape'in 19 Aralık 1968 tarihli bandında yer alan bu mesajı aşağıda aynen veriyoruz :

«Sayın Technitape Dinleyicileri,

Konumuz, özellikle bugünlerde Amerika Kitasının Kuzey yarısında aktüel bir konu olan standardizasyondur. B. Amerika, bu ay içinde A. B. D. Standardlar Enstitüsü'nün himayesinde ve Milli Standardlar Bürosu'nun da yakın işbirliği ile standardizasyonun 50. yıldönümünü kutlamaktadır. Bu kutlama törenleri, çeşitli ülkelerden gelen seçkin standardçılardan, bu alanda gittikçe gelişen çalışmaları ile yalnız Amerika Kitasında değil; bütün dünyada kendini hissettirmekte olan öncülerden birine saygılarını sunmalarına da vesile teşkil etmiştir.

56 üye ülkenin meydana getirdiği Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı'nın, yanı ISO'nun Başkanı olaiak, Amerikan Standardçılardan geçmişteki çalışmalarını anıyor ve günümüz teknolojisinin ve ticaretinin ihtiyaç duyduğu standardları hazırlama konusundaki çalışmalarında başarılarının devamını diliyorum.

Bugün standardizasyon alanında neler oluyor? Biliyor musunuz ki, meselâ bu uğurda çalışan ISO ve onun kardeş kuruluşu olan Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu (IEC) sırasıyla 42 ve 65 yaşlarına basmışlardır? Ve meselâ, Avrupa'daki bazı milli kuruluşlar yarımyüzyılını idrâk etmişlerdir? Demek oluyor ki, uygar dünyada - ve özellikle gelişmiş ülkelerde - bir nesil, bu kuruluşların ortaya koyduğu standardlardan yararlanarak yaşamışlardır. Ve günümüz bunların günlük yaşamımızdaki etkilerinden habersiz bulunuyoruz. Yaşayışımızı daha kolay ve basit hale getiren bu imkâni, geniş ölçüde, geçtiğimiz yarımyıl içindeki yoğun milletlerarası standard çalışmalarına borçluyuz.

Bir an için, elektrikli traş makinizi Avrupa'da kullanmadığınızı; ya da mektupla sipariş ettiğiniz hazır elbisenin ölçülerinize uymadığını; veya hatalı kalitesine güvenerek satınaldığınız bir malın, beklediğiniz hizmeti ve kullanımı

sağlamadığını düşününüz ve ugrayacağınız hayâl süküntunu tasavvur ediniz. Eğer standardlar olmasaydı; kalite kontrolu ve tüketiciyi koruyan metodlar uygulanmasayı, ihtiyacınız olan mallardan belirli birtakım faydalara beklemek hakkına da sahip olamayacaktınız.

ISO ve IEC, standardizasyon fikrinin, üyesi bulunan milli kuruluşların aracılığı ile bütün dünyaya yaymak için büyük çaba göstermeye; gelişmekte olan ülkeleri, sanayileşmenin ve ekonomik kalkınmanın milli ve özellikle milletlerarası standardlarla mümkün olacağı konusunda uyarımıya çalışmaktadır. Bu konu, 1967 Haziranında Moskova'da yapılan VII. ISO Genel Kurulu sırasında ele alınmış ve yayınlanan bir deklarasyonla bütün hükümetler, milletlerinin hayat standardlarını yükselterek dünyamızın barış içinde yaşamamıza sağlamak üzere, milli ve milletlerarası standard çalışmalarına azami önemini vermeye dâvet olumuşlardır.

Bazı gelişmekte olan ülkelerin, son yıllarda uyguladıkları standardlarla sanayileşme konusunda belirli bir seviyeye ulaşmış oldukları ve sınai mamül ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp ihracata bile yöneldiklerini önemle belirtmek gerekmektedir. Eğer yeryüzündeki bütün ülkeler aynı milletlerarası standardları kabul edebilseler, dünya pazarları herkese açık olur; zira, milletlerarası standardlar, değişimlebilir, yani «interchangeability» yi sağladıkları için yedek parçaların satışı büyük ölçüde kolaylaştırırlar. Milletlerarası standardizasyonun amacı, dünya ticaretini korumak ve gittikçe artan mübadele hacmini garanti altına almaktır.

Bu milletlerarası çabaların içinde, ISO ve IEC'den başka standard hazırlayan bazı hükümetlerarası ve bölgesel kuruluşların önemi yerini de hesaba katmamız gerekmektedir. Cesitli kuruluşların ayrı ayrı yürüttükleri çalışmalar, bazı hallerde karışıklığa ve tekerlerere yol açmaktadır; bunları ortadan kaldırmak ve koordinasyonu sağlayabilmek için ayrıca çaba harcanması gerekmektedir.

Böyle dünya ölçüsünde bir yankı uyandırılabilir için sesimizi duyurmalıyız ve bu ses çok kuvvetli olmalıdır. Sesimizin kuvveti ise çok sayıda olmamızı bağlıdır. Öylese, sizlerin her birinizi, milletlerarası standardizasyon korosuna katılmaya dâvet ediyorum. Standardlar aracılığı ile dünyamızın geliştirilmesi amacıyla, kanaatimce «Birleşmekten başarı doğar, bölünürse yok olur» deyiminden daha uygununu bulmak mümkün değildir.

Elele vererek hep birlikte, standardlaştırılması mümkün olan her konu için bir dünya standardı yapmak hedefine doğru yürütmeliyiz. Ama bu yolda ilerlerken, ara sıra başımızı arkaya çevirip az gelişmiş ülkelerin de bizleri izlediğinden emin olmalı; gerektiğinde onlara yardım elimizi uzatmayı unutmamalıyız.

Gelecek yılın, standardizasyon çalışmaları yönünden yoğun bir manzara arzeceğini; bu konudaki çabaların milletlerarası bir anlayışa doğru yöneleceğini; gerek alici ve satıcıların, gerekse tüketici kitlesinin standardizasyona daha çok ilgi duyacağını;

Ve «Standarda uygun mu?» sorusunun bütün kulaklıarda çınlayacağını ümit ediyorum.»

STANDARD'IN

1968 KOLLEKSİYONUNU HAVİ

7. Cildi Hazırlandı

Fiyatı : 25,— T.L.

Ayrıca, abonelerimiz için özel cilt kapakları da yapılmıştır.

Fiyatı : 12,50 TL.

İsteme adresi :

P. K. : 73 — Bakanlıklar/ANKARA Tel. : 17 19 31

A. B. Devletlerinde Metrik Sisteme Geçiş

A. B. D.'de metrik sistemin uygulanması ile ilgili olarak çeşitli görüşler ileri sürülmektedir

Louis Polk

H. A. R. Binney

Claiborne Pell

Dr. John H. Jenkins

Harry E. Chesebrough

9 Ağustos 1968 tarihinde ABD'de Metrik sistemle ilgili çalışmaları düzenleyeceklə yasa kabul edildi. Böylece, bu ülkenin bugün karşı karşıya bulunduğu sorunların en zorlarından ve zahmetlerinden biri ortaya çıkmış oldu. ABD Standardlar Enstitüsü'nün 50. Yılı törenleri sırasında konu da ele alındı ve dört konuşmacı tebliğlerini sundular. 9 Aralık tarihli bu toplantıda Mr. L. Polk'un başkanlığında yapılan oturumda Simca Genel Müdürü Harry E. Chesebrough, Senatör Claiborne Pell, İngiliz Standardlar Enstitüsü Müdürü Mr. Binney konuştu.

Bilim ve teknoloji, ulusal amaçlara doğru gidilen yolda en önemli bir yön vericidir. Ölçü ise bilim, teknoloji ve sanayi arasında anlaşma aracı olduğundan ölçü sistemlerinde ve ölçü terimlerindeki yetersizlik ve karışıklık hiç de istenen bir şey değildir. Araştırmada, gelişmede ve ticarette en iyi sonuçlar için dakik ve mantık bir ölçü sistemine muhtacız. Bundan başka uluslararası bilimsel ve teknik işbirliğinin günden güne önem kazanması ve dünya ticaretinde uluslararası bağımsızlığının artması karşısında bütün dünyada uygulanacak ölçü terimlerine de ihtiyaç doğmaktadır.

ABD'nin bugünkü ölçüler sistemi ve ölçü terimleri tam bir berraklıktan uzaktır. Inch-pound sistemi, mantık olmayan bir temele dayanmış karmaşık bir sistemdir. Bunun için, inch-pound sisteminin dili de çok eski ve kendine hastır. Bugün, İngiliz dili, dünyadın iş dili haline geldiği halde dünya nüfusunun ancak % 10 kadarı inch ve pound terimlerini kullanmaktadır. Bu konunun hal çaresi, uzmanlara göre, metrik sistemin ve metrik ölçü terimlerinin kullanılmasıdır ve bu sisteme geçiş hem mantık, hem de kolaydır. Bunlara göre, dünya pazarlarında uluslararası işbirliğinin sağlanabilmesi için bugün bir geçiş dönemine gelmiştir. Çünkü, bilim alanında kullanılan metrik sistem uluslararası bir hal almıştır. Mühendisler, metrik sisteme doğru

kuvvetli bir eğilim göstermektedir. Optik, elektronik ve ilâç sanayicileri de metrik sistemi uygun bulmaktadır. Büyük ihracat firmaları ise ikili sistemi uygulamak gibi güç bir durumla karşı karşıyadır.

Bununla birlikte, sanayinin inch ve pound sistemine dayandığını dikkati çeken bazı uzmanlara göre, dünyanın metrik sisteme kaymasına rağmen, ABD'nde inch ve pound sistemi uygulanmalıdır. Bazıları da, metrik sisteme geçişin çok pahalı ve çok güç olacağını öne sürmektedirler.

Simca Genel Müdürü Harry E. Chesebrough, ABD'nin metrik sisteme geçmesini gerekli görmemektedir. 9 Aralık 1968 tarihinde yaptığı konuşmasında, bugün iki ayrı ölçü sistemine rağmen dış ticarette bütünlüklerle karşılaşmadığını, sözgeliş, elektrik aparatlarının kullanılması sırasında takılacak bir transformatörle kolayca bir yol bulunabildiğini belirtmiştir. Kendisine göre mantık ve pratik görülen bu fikirlerine rağmen, ABD'nde metrik sistemin kabul edileceğine inanlığını da sözlerine eklemiştir.

Senatör Claiborn Pell ise, sözlerine, bir ölçü bilimi uzmanı olarak değil bir kanun koyucu olarak başladığını belirtmiş, bütün dünyanın metrik sistemi uygulama eğilimi karşısında ABD'nin de bu yola yöneldiğini söylemiş, İngiltere ve Kanada ile birlikte karar verdiklerini belirtmiştir. Pell'e göre, bu geçişin lehinde ve aleyhinde konuşulabilir. Fakat, bundan iç ve dış ticaret lehte bir gelişme kaydedecek. Kongre'deki havanın ne olacağını bilmeyi söyleyen Pell, Ticaret Bakanının sağlam bir rapor hazırlaması gereğine işaret etmiştir.

Mr. Binney, iki ülkenin aynı ölçüler ve terimleri kullandığına değinerek sözlerine başlamış, BSI'nin 1962 ve 1963 yıllarında sanayiciler arasında soruşturmalardan yaptığına da anarak konunun İngiltere'deki tarihsel gelişimi-

ni anlatmıştır. Bugün artık İngiltere'de bu sisteme «niçin» girilmesi değil «nasıl girilmesi» tartışılmaktadır. BSI bu geçişte bir merkez niteliğindedir ve standardlar yapılrken bu konu tizerinde durulmaktadır. Bazi temel maddeler standardları metrik sisteme göre hazırlanmaktadır. BSI'de «İhracatçılara Teknik Yardım Şubesi» kurulmuş olup sistem değişikliği ile ilgili hususlarda güçlükleri giderici bir çalışma yapmaktadır.

Kanada Standardlar Kurumu Başkanı Dr. J. H. Jenkins de bu konuda Kanada'da yapılan geçiş işlemlerini anlatmıştır. Kanada İmalatçılar Birliği ile Kanada İnşaatçılar Birliği'nin, uyanan metrik sistem isteklerini Hükümete duyurduklarını CSA'nın da 1964 de Metrik ve Inch Sistemleri üzerine rapor hazırladığını, Hükümetin bir Bakanlıklar arası Komite kurduğunu, dış ticaret ilişkilerinin gözden geçirildiğini, hastanelerin metrik sisteme geçmeye odaklılarını sanayicilerin de kayıplardan kurtulmak için (sözgeliş kagit sanayiinde käğıtların ISO standartlarına uydurulmak için kesildiğini söylemiştir) metrik sistemi uygulamakta olduklarıını belirtmiştir.

Lehte ve aleyhiteki bütün fikirler dikkatle incelenmelidir elbette. ABD'nin bu sisteme yüz yıl önce geçmemesi kolay ve ucuz olacaktır; bugün ise metrik ölçüler sisteme ve terimlerine geçiş elbette pahalı olacak ve fazla zaman alacaktır.

Bugün ABD teknolojisinin ileri bulunduğu oto lastikleri, matkap uçları gibi sanayi dallarında metrik ölçülerini kullanan ülkeler bile ABD ölçülerine ve standardlarına uymak zorunda kalmaktadırlar. Havacılık gibi önemli alan da ise bütün dünya inch sistemini kullanmakta ve bunların eşliği ISO standartlarında belirtilmektedir. Bütün bunlara rağmen, metrik sisteme geçiş ile ilgili deliller daha inandırıcıdır. Metrik bilimler arasında bağlantı daha

mantıki ve basittir. Bilimsel hesaplar daha kolaylıkla yapılabilmekte ve bu sistemde hata payları daha düşük olmaktadır. Metrik sistem bir ondalık sistem olduğundan kullanmayı kolaylaştırmaktadır. Bu sistemin birimleri fizik kanunlarından doğmaka ve birbirine uygun bulunmaktadır. Sözelî, metrik sistemde güç birimi Watt olup bu birim mekanik, termik, elektrik ya da nükleer alanda değişimemektedir. Halbuki, bugünkü ABD sisteminde birinden çok farklı güç birimleri kullanılmakta ve bunların birbiriyle ilgisi de pek bulunmamaktadır. Metrik sistemin mantığa uygunluğu ve basitliği bu sistemin öğrenilmesini de kolaylaştmaktadır.

ABD Ticaret Bakan Yardımcısının 2 Aralık 1968 Chicago'da yaptığı bir konuşmaya göre, geçişle ilgili sorular Ticaret Bakanlığına derinliğine incelemiştir. 12 Şubat 1968 tarihinde NBS de bir plânlama çalışması yapılmıştır. Bunun başlıca amacı bütün devlet kurumları ile ilgili kurulması, programın gerçekleştirilemenin sağlanması ve sanayi ile işbirliğinin düzenlenmesidir. Bu konuda özellikle Business and Defense Services Administration (BDSA) ile Bureau of Census'in büyük yardımcıları olacağı umulmaktadır. BDSA, bir çok sanayi alanında uyanan geniş bir kadroya sahiptir. Bureau of Census (Sayımlar Bürosu) de çeşitli sayımlar dolayısıyle kullanılan makinalar bakımından en büyük yardımcı durumundadır. Hava kuvvetlerinin yardımına azımsanmayacak kadar büyük olacaktır elbette. Metrik sistemin kullanılmasından en çok etkilenen 20 büyük sanayi firması ile de geniş ilgi kurulmuştur. Bu arada, Amerika Kitap Yayıncıları Derneği'nden tıbbi, bilimsel ve teknik kitaplar yayınıyanlar grubu ile yapılan özel toplantı da bu arada anılabılır. Bu Kurum, ABD'de metrik sisteme öğretimin yapılması, metrik sisteme geçişte ve terimlerin kullanılmasında karşılaşılan güçlüklerin yenilmesi konusunda en büyük yardımcılardan biridir.

Bu ilk çalışmalar sırasında G.K.N. Bolts and Nuts Ltd, Yöneticisi ve İngiltere Standardlar Enstitüsü eski Başkanı Sir Anthony Bowlby'nin, İngiltere'nin metrik sisteme geçişte karşılaştığı güçlükleri konu alan bir konferans vermesi sağlanmıştır. Bunun yanında, Kanada Bakanlıklararası Metrik Sistem Komitesi ile 25 Haziran'da bir toplantı yapılmış, iki ülkenin birlikte halledebileceği konular üzerinde durulmuş ve işbirliği yapılması kararlaştırılmıştır.

Bilimsel ve teknik çevrelerde metrik sistemin kullanılması lehinde eğilimler arttığı gibi büyük sanayi firmaları yanında dış pazarlara dönük imalat yapan küçük firmalar da metrik sistemin kullanılmasında fayda göründürlerini belirtmektedirler. Fakat, işin asıl zor yönü sudur ki, bugün ABD'de ergen nüfusun dörtte üçü metrik sistemi ve nasıl kullanılacağını bilmemektedir. Bunda önemli bir husus yok gibi görünse de metrik sisteme geçişin aritmetik öğrenen okul çocuklarından bir

teknik resim sorununu gözmege çalışan mühendise kadar herkes bundan etkilenecektir. Gallup tarafından 1965 de yapılan bir soruşturmadada, yüksek öğrenim yapanların % 67 si, lise öğrenimi yapanların % 29'u ve ilk öğrenim yapanların da % 7'si metrik sistem hakkında bilgi sahibidir.

Metrik Sisteme geçişte en çok sayıcılarla iş adamlarının etkileneneceği düşünülmüş ve yapılan bir inceleme sonunda az ya da çok etkilenen alanlar tesbit edilmiştir. Buna göre en az etkilenen olan tarım, ormancılık, balıkçılık ve madencilikdir. Önemsiz olarak etkilenen alan dokuma sanayii, kereste ve ağaç işleridir.

Orta derecede etkilenenekler ise madeni eşya sanayii, sofa takımı ve aletleri sanayiidir. Makinalar, elektrik makinaları, taşıt makinaları sanayii önemli hava yolları ve sondaj makina-

ları sanayii ise çok fazla etkileneciktir.

Şu hususu hemen eklemek gerekir ki, dış ticaret ile ilgili olarak yapılan bir inceleme de bunu doğrulamıştır. 1960-66 döneminde ABD'nin metrik sistem kullanan ülkelere ihracatı % 16 azalmış, metrik sisteme kullanmayan ülkelere ihracatı ise % 11 artmıştır. Buna karşılık birinci grup ülkelere yapılan makina ve taşıt ihracatı % 25 azalırken öbür gruba yapılan ihracat % 10 artmıştır.

İmalatta, ISO standartlarının esas alınması kararlaştırılmıştır. Böylece, uygulanacak ölçü standardları seçilmiş olmaktadır.

ABD'nin önünde daha uzun bir yol vardır. Bu yolun sonuna gelindiğinde, bütün dünyada ölçü standartlarının sağlanması hususunda bu büyük mesafe alınmış olacaktır.

HER TÜRLÜ REKLAMLARINIZ İÇİN

TÜRKAY ENDÜSTRİ ve TİCARET A.Ş.

KİBRİTLERİ

Kutu etiketleri üzerine
Hertürlü reklamlarınızı
Yurdun her yerinde
Teşhir eder.

AYRICA

Hususi Reklâm poşet
ve büyük kutu kibritle
le de reklamlarınızı en iyi
şekilde yapabilirsiniz.

Taftsilât için müracaat :

Tel: 63 36 00-01

Adres: Çayırbaşı sokak No 1

İstanbul - İstanbul

Sünter, «Amerika'nın Sesi»nde Konuştu

YAPILAN RÖPORTAJDA STANDARDİZASYONUN ÖNEMİ ÜZERİNDE DURULDU

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı Başkanı Faruk A. Sünter, USASI'nın 50. yıldönümü münasebetiyle şeref misafiri olarak B. Amerika'da bulunduğu sırada «Amerika'nın Sesi» Radyosu Türkçe Bölümünü de ziyaret etmiş ve burada kendisiyle bir röportaj yapılmıştır.

17 Ocak 1969 Cuma akşamı 18.30-19.00 saatleri arasında yayınlanan ve bir muhabirimiz tarafından banda alınan bu programı aşağıda veriyoruz :

«Sayın Dinleyiciler,

Dünya Uluslararası Standardlar Teşkilatının Başkanlığını yapma şerefi, daha önce bu alanda hayatının uzul yillardır veren Sayın Faruk Sünter'e aittir. Aynı zamanda Türk Standardları Enstitüsü'nün de Başkanı olan Sayın Sünter, geçenlerde Amerika'ya geldiğinde muhabirimiz İlahan Kaya kendisi ile sohbet ederek, standardizasyonun önemini ögrenmeye çalıştı.

Geliniz şimdi konuşmalarına kulak yerelim :

İ. Kaya — Sayın Bay Faruk Sünter, Amerika'ya özel bir dâvetle geldiniz değil mi efendim? Bu özel dâvetin ne olduğunu bize kısaca söyleyebilir misiniz?

Sünter — Arzedeym efendim; bildiğiniz gibi, Türk Standardları Enstitüsü, Başkanı bulunduğu bu Enstitü, Amerikan Enstitüsü ile beraber Milletlerası Teşkilatın birer üyesidirler. 56 memleketi kapsayan bu Teşkilat, bugün kardeş Enstitülerinden Amerika'nın 50. yıldönümünlü kutlamasından bahtiyarlık duymaktadır. Bu vaziyette benim hem Türk Enstitüsü Başkanı ve hem de Dünya Teşkilatı Başkanı olmam hasebiyle, beni Amerika'da yapılan 50. yılı kutlama törenlerine şeref misafiri olarak davet ettiler; bu maksatla Washington'a gelmiş bulunuyorum.

İ. Kaya — Bu, Washington'da bulundunuz birkaç günlük süre zarfında meslektaşlarınızla, diğer tilkелere mensup arkadaşlarınızla da bazı temaslar yaptınız; değil mi efendim?

Sünter — Efendim, elbette. Bu güzel bir fırsat oldu; çünkü benimle beraber, bilhassa ISO'da Konsey Üyeliği yapan memleketlerin yetkili kimseleri de davet edilmişlerdi. Bundan yararlanarak, İcra Komitemizi gayriresmi olarak bir iki defa toplamamız mümkün oldu. Bu, birçok milletlerarası konuların aramızda görüşülmesine ve bu konulara yeni istikamet verilmesine de vesile verdi.

İ. Kaya — Bu Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı, belki, doğumuz id-

rak edemiyoruz ama, herhalde hepimiz hayat üzerinde büyük bir rol oynuyor. Bu rolin öncemi hakkında kısaca birkaç misal verebilir misiniz?

Sünter — Bu sualınız pek yerinde; çünkü değil yalnız Türkiye'de, dolaştığım memleketlerin başında da umumî ekârın standard bakımından çok geniş bilgiye sahip olmadığını görüyorum. Ve burada, benim şerefime verilen yemekte yaptığım konuşmada bu noktaya dokundum ve Amerika'lilara bir karar almaları için bir teklife bulundum. Demek ki, hep birleşelim de dünyada hiç olmazsa bir standard günü yapalım. Yani, analar günü, babalar günü olduğu gibi, bir de «Standard» günü olsun. Bunu tizerine kendileri, öntümizdeki ayzarfindaki toplantılarında bir karar alma yoluna gidecekler; biz de bu karara göre bir dünya standard günü yapmanın çarelerini arayacağız.

Hakikaten standardı biz halk olarak, kullanırız, ama farkında değiliz. Meselâ bugün artık siz bir ampul alırken, evimdeki duyu'uma uyacak mı, uyuyacak mı düşüncesinde degilsiniz. Fakat bunun, dünyada ne kadar büyük bir standard çalışmasına dayandığını da tahmin edemezsiniz.

İşte standard, muayyen mallarda vasif birligini, bir örnekliği ortaya koy-

mak ve bilhassa bunların arasında değişebilmeği (interchangeability) sağlamak için yapılan bir çalışmadır. Milli standardlar yapılıyor; her memleket kendisi için. Fakat bunların milletlerarası ticarette faydalı olabilmesi, ancak bir araya konulmaları ile mümkündür. Bu bakımından Milletlerarası Standardizasyon Organizasyonu dediğimiz ISO Teşkilatı ki, merkezi Cenevre'dedir ve aşağı yukarı 65'e yakın memur çalışmaktadır; milli standardları bir araya getirip, bunlardan herkesin tatbik edebileceği milletlerarası standardlar çıkarma çabasındadır. Böylelikle dünyanın, daha iyi bir standarda varmasını teknolojiyi daha iyi takip edebilmesini ve milletlerarası ticarette varılmak istenilen yüksek noktalara erişmeye ancak standardların sağlayacağına inanıyoruz. Standard, bugün bütün dünyada kalkınmann temeli saylmaktadır; veyahut, fazla mübahâga olmasın, temellerinden biri olarak kabul edilmektedir.

İ. Kaya — Çok teşekkür ederiz efendim; size çalışmalarımızda başarılar dileriz.

Sünter — Ben de «Amerika'nın Sesi»ne teşekkürlerimi bildiriyorum; çünkü bu vesile ile standard konusuna milli ve milletlerarası ölçüde bir katkıda bulunduguma inanıyorum.

ISO'NUN FAALİYETLERİ GENİŞLİYOR

ISO'nun Cenevre'deki Meitkezinde yapılan son reorganizasyondan sonra, çalışmalarındaki verimliliğin arttığı göze çarpmaktadır.

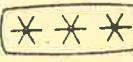
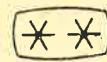
Örneğin, 1967'de 126 rekamandasyon (ISO Standardı) yayınlanmış olmasına karşılık, bu rakam, % 62 fazlaşı ile 1968'de 204'e ulaşmıştır. Ayrıca, rekamandasyonların ortalama sayfa sayılarında da artış olmuştur. 1967'de 331 olan tasarıların 1968'de, 300'e düşmüş olmasına rağmen, revizyonu tâbi tutulan rekamandasyonlar 178'den 272'ye yükselmıştır. Diğer taraftan ISO Konsey'ince kabul edilen rekamandasyon tasarıları da geçen yıla oranla 3 misli bir artış göstererek 305'i bulmaktadır.

Yapılan tahminlere göre, 1969 yılı içinde ISO tarafından yayınlanacak rekamandasyonlar 520'den az olmayacağındır ki, bu sayı, teşkilatın ilk 15 yıllık prodiksiyonuna eşittir. Ancak bu durum, halen işlerinin % 95'ini yapmakta olan baskı bölümünün yeniden genişletilmesini gerektirecektir. Zira, geçen yıl

tevsi edilen bu bölüm, ISO'nun giderlerinde önemli tasarruflar sağlamıştır.

Dondurulmuş Yiyeceklerin Saklanması İle İlgili ISO Standardı

ISO'nun bir başka yeni rekamandasyon ise, ev tipi buz dolaplarında dondurulmuş yiyeceklerin muhafazası ile ilgili bölmelerin ısı derecelerini standartlaşımaktır ve bunların sembollerini tesbit etmektedir.

Buna göre, yukarıda örneklerini gördüğünüz şekillerden bir yıldızlı olanı -6 °C'yi, iki yıldızlı olanı -12 °Cyi, üç yıldızlı olanı da -18 °C'yi belirtmektedir.

Gida maddelerinin muhafaza süreleri ise, tabiatıyla saklanacak maddenin cinsine göre değişmektedir. Bu yüzden, ISO rekamandasyonunda, dondurulmuş yiyeceklerin imalatçılara, her mamûl paketinin üzerine saklama sürelerini ve kaç yıldızlı bölümde saklanacak ise bunu işaretlemeleri tavsiye edilmektedir.

TSE TEKNİK KURULUNCA KABUL EDİLEN TS 682, TS 689 VE TS 690 STANDARDLARI VE BU STANDARDLARA İLİŞKİN SORUNLAR

Dr. Turgut BALKAŞ

O.D.T.U. Öğretim Üyesi

Memleketimizde hızla gelişen kimya sanayinin imal ettiği ürünlerin sayısına oranlı olarak bunların kalitelerinin kontrolü ve tanımlanmaları sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yürürlüğe girecek olan TS 682 — Plastikler — Poliamidlerin Seyretilik Çözeltilerde Viskozite Sayısının Tayini, TS 690 — Plastikler — Poliamidlerin Viskozite Oranının Derişik Çözeltide Tayini ve TS 689 — Plastikler — Polivinilklorür Reçinesi Çözeltilerinin Viskozite Sayısının Tayini standartları imal edilen plastiklerin tanımlanabilmesine yardım edeceklerdir.

Cözeltilerin viskoziteleri ile ilişkin literatür, birbirlerine uymayan, yanlış ve bazen karışık anıtlara yol açan terminolojiler ile doludur.

Özellikle viskozite teriminin esasta viskozite ile ilgisi olmayan kavramalarda (örneğin: İntirinsik viskozite, indirgenmiş viskozite v.b.) kullanılması yanlışdır. Bunun nedeni bu gibi terimlerin viskozitenin tarif edilen boyutlarına sahip olmamalarıdır.

Bu bakımdan kimyanın bu dallındaki yanlış anımlarına engel olmak için yandaki 1 sayılı çizelgede verilen isim ve semboller kullanılmalıdır.

Yeni viskozite sayısı tariflerindeki konsantrasyonlar, «C», çözeltinin her mililitresinde gözle görülmüş gram madde cinsinden gösterilmiştir.

TS 690 — Plastikler — Poliamidlerin viskozite oranının derişik çözeltide tayini standartı plastiklerin viskozite oranının tayini metodunu açıklamaktadır.

İşlemler sırasında, formik asitin viskozite değerlerinin tayininde, kullanılan viskozimetrelerin kalibrasyonunda gliserin - damıtık su karışımının kullanılması standartca öngörmüştür. Yanda verilen 2 sayılı çizelgede piknometre kullanarak tayin edilen nisbi yoğunlıkların eşitlik gliserin - damıtık su karışımının viskozite değerleri bulunur.

ÇİZELGE - 1

Tarif	Eski Sembol	Yeni Sembol	İsim
	η	η	Viskozite (Tariflerde güzelinin viskozitesi).
	η_0	η_0	Saf çözeltinin viskozitesi
n/ρ	v	η/ρ	Viskozite/Yoğunluk oranı
n/n_0	η^r	n/n_0	Cözelti/Cözücü viskozite oranı ve viskozite oranı
$(\eta - \eta_0)/\eta_0 C$	η_{sp}/c		Viskozite sayısı
$\ln [n/n_0]/C$	$100 [\eta]$		Logaritmik viskozite oranı
$\text{Limit } \left(\frac{\eta - \eta_0}{\eta_0 C} \right)_{C \rightarrow 0}$ $= \text{Limit } \frac{\ln (n/n_0)}{C}$	$100 [\eta]$		Limit viskozite oranı

Cizelgedeki isim ve semboller : «Journal of Polymer Science» dergisi VIII (1952) No. 3 Sayfa 269 - 270 den alınmıştır.

ÇİZELGE - 2

Kalibrasyon İçin Kullanılan Gliserin - Su Karışımlarının Viskoziteleri

Nisbi Yoğunluk 25 °C/25 °C	% Gliserin	% Su	Viskozite 25 °C da
1,01185	5	95	1,010
1,02370	10	90	1,153
1,19565	75	25	27,73
1,22255	85	15	81,5
1,23585	95	10	163,6

Cizelgede verilen bilgiler : «Industrial Engineering Chemistry» 24, 1932, Sayfa 1060'dan alınmıştır.

GRAFIKA

İZOCAM İzolasyon mamullerini göstermek zordur, zira genellikle görünmemek için yapılmışlardır. Daha doğrusu görünmeden, korunmak için...

İZOCAM mamulleri, var olmadıkları zaman kendilerini belli ederler... soğuk, sıcak, ses, gürültü o zamanı, sizi tehdit eder.

Var oldukları zaman ise görünmezler, zira duvarlarda, çatılarda, döşemelerde gizlenerek sizi korurlar.

Bu sebepten, onları iki el ile göstermeyi tercih ettim. Bu iki el, İZOCAM ile korunmanın sembolüdür.

Bununla beraber, yurdumuzda, İZOCAM'ın mevcudiyeti, bugün görünür bir hakikattir.

İZOCAM mamulleri sanayi dallarında bütün soğuk ve sıcak tecritlerde, buzdolaplarında, buzhanelerde, hava meydanlarında, akustik izolasyonlarında, borularda, kazanlarda, inşaat sahasında soğuğa, sıcağa ve sese karşı tecritlerde, muvafakiyetle kullanılmaktadır.

Bankalar Cad. Türkeli Han. (Merkez)

Tel:

Karaköy - İSTANBUL

49 84 51

Koç Han Ulus Meydanı ANKARA

11 04 50

Gazi Bulvarı 13-15 İZMİR

35 739

Meydan Cad. TRABZON

13 76

Kızılay Cıvarı 1-3-5 ADANA

28 30

İZOCAM®

100°c dan + 550°c ye kadar en ideal izolasyon malzemesi.

MÜHENDİSLİK TEKNOLOJİSİ VE STANDARDİZASYONUN MİLLİ EKONOMİMİZDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

(Başteraflı 11. sayfada)

programlarını düzenlemek ve periyodik olarak bunları yürürlüğe koymak,

İfadelerimiz de gösteriyor ki, mühendislik teknolojisi ve standardizasyon, insan hayatının tümü üzerinde ve en derin noktalarına kadar etkilidir.

Rahat ve intireffeh bir hayat sürdürmek istediğimize göre; ancak mühendislik teknigi ve standardizasyona hak etkileri yerleri vermek ve eserlerini benimsenmekte bu idealimize kavuşturabiliyoruz.

Gerçek bu iken, acaba memleketimizde tatlilikat nasıldır? Biraz da bu nokta üzerinde duralım:

Hangi yönden bakılırsa bakılsın teknik ve ekonomik yapımızda dengeşizlikler bulunduğu derhal göze garpar.

Bir tarafta yaygın bir ilkelilik ve bunun karşısında çağımızın getirdiği modern, fakat yetersiz bir oluşum. Bir de bu ikisi arasında orta halli söyleceğimiz, ihtiyaçlarımızı karşılamaktan uzak bir varlık.

Vakia ve teşhis böyle olunca, aradığımız dengeyi kurabilmek için ilkeliliği içimizden koymak, yok etmek; orta haldeki varlıklarımızı modernize etmek, verimlendirmek ve modern teknigue, ekonomiye dayanan faaliyetimizi geliştirmek şüphesiz baş vuracağımız önde çarelerdir.

Ancak coğunuğu meydana getiren ilkeliliği plâniyarak vâdelere bağlamak zarureti vardır.

Orta halli kuruluşlarımızda düşünen İslâh ne kadar çabuk ve geniş ölçüde yapılabılırse ilkelinin aramız-

dan çekilmesi de o nisbettte hızlandırmış olur. Bu arada modern oluşuma da öncelik tanımamız elbette şarttır.

Bu operasyonu; demokratik ruh ve içtimai adalet esasları ile bağılaştırarak başarmak, kolay değildir.

Bu yolda alınacak en önemli ve onde tedbir kanımızca; milletimizi davaya inandırmak, sonra da, girişilecek teşebbüsleri bütün gücümüz ve imkânlarımıza teşvik etmek, desteklemek olmalıdır.

Dava gerçek manası ile anlaşılıp benimsendiği anda, bizi çağdaş ileri memleketler seviyesine götürücek yolda karşımıza çıkan engeller kaldırılmış ve hareket serbestimiz sağlanmış olur.

Bugün içinde bulunduğuımız ilkelik; hemen her ihtiyaç konusunda tıdnıtı kaynağımızı olmaktadır. İhtiyaçlar; ya aranılan, istenilen vasılarda ele geçirilemiyor, yahut piyasada bulunamıyor.

Bazı ahvalde ise; vasif düzünlüğü yüzünden alınanlar yeterince ve rahat kullanılamıyor, üstelik yüksek bedel ödeniyor.

Bütün bunlara;

Üretim mîseseselerimizin çoğunda imalâti teknik ve ekonomik bakımlar dan sürekli bir murakabe altında tutacak mekanizma ve laboratuvarların bulunmaması sebep olmaktadır. Vebine bunun için yerli mallarımızın çoğu kalitesizdir. Halkımız da bunlara şüpheli gözlerle bakmaktadır.

Özel standardlarla mal hazırlayan veya yapan mîseseselerimiz ise ihtiyaçın çok altındadır.

Millî standardları düzenlemek tize re kurulmuş bulunan Türk Standardı Enstitüsü, geçen kısa süre içinde 629 Türk Standardı hazırlayıp yayımlamış bulunuyorsa da Hükümet bûldan yalnız 117 tanesini mecburi yürürlüğe koymuş, kalanı ihtiyacı dumdadır.

Halkımız, standardların anlam ve gerekliliğini iyi kavramış ve benimsemış olsa, standard işaretinden yoksun olanlara rağmen göstermez. Böylelikle yurdumuzda ihtiyacı standardlar da tatbik imkânları kazanmış olurdu.

O halde Türk Standardları Enstitüsü tarafından eserlerle geleceğimiz hesabına tehlike arzeden durumdan bizi kurtaracak olan davranışın öncülüğünü yapmış ve girişilecek faaliyetlerin temellerini atmış demektir.

Yabancı eşitlerine üstün vasılarda üretim yapmak iddiasıyla ortaya çıkmış millî firmalarımızın son zamanlarda sayıcı artıkları ve ihracata geçikleri memnunlukla görülmektedir. Bu firmalar; Türk Standardlarına göre hazırlamakta oldukları mamullerine TSE markasını koymak için Enstitüye başvurmak ve anlaşmak yolunu tutmuş bulunuyorlar. Bu usul ve gilvendirici hareketi, sevinçle karşılaşmak gereklidir. Çünkü bu sayede, mühendislik teknolojisi ve standardizasyonun, sağlam ve şâşmaz kuralları, teknik faaliyetlerimizde etkisini gösterecek ve millî yapımızdaki zararlı dengeşizliği düzletecektir. Ayrıca vatandaşlar da ihtiyaçlarını TSE markalı mallardan seçenek suretiyle muhtaç oldukları emniyet ve rahatlığa kavuşmuş olacaklardır.

Umduklarımızın gerçekleşmesini görmeği temenni etmekteyiz.

TÜRK STANDARDLARI ENSTITÜSÜ ADINA

SAHİBİ VE BAŞYAZARI : FARUK A. SÜNTER
MÜESSESE MÜDÜRÜ : VELİD İSFENDİYAR
GENEL YAYIN MÜDÜRÜ : M. UYGUNER
MALİ VE İDARI
İŞLER MÜDÜRÜ : METİN KAYAALP
BU SAYININ SORUMLU
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : İ. TANER BERKÜN

BASILDIĞI YER : Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası - Ankara
TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA
TELEFON : 17 19 31 - 17 91 24/24
POSTA KUTUSU : 73, Bakanlıklar — ANKARA

İLAN TARİFESİ

Tam sahife 800 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kapak içeri ve arka kapak 1000 lira.
İläve renk başına 250 lira fark alınır.

ABONE ŞARTLARI

ADİ POSTA	UÇAK POSTASI
Yıllık 12 Lira 6 aylık 6 Lira Sayısal 1 Lira	Abone bedeline uçak postası ücreti ilâve edilir.

Yazilar, Derginin ve yazilarin adi amilarak ictibas olunabilir.

BİK

ASBEST BORULARI

PİK BORUDAN
% 40 UCUZ
HAFİF

Bayındırılık Bakanlığı Sıhhi Tesisat keşif ve şartnamesi Kod No. 71 a

Merkez :
UNKAPANI C. 33
TEL: 27 22 19 - 22 35 87

UCUZ HAFİF SAĞLAM TECRİTLİ DAYANIKLI KESİLEBİLİR BOYANABILİR

TÜRK NORM VE STANDARTLARINA UYGUN

Standard — 14

YTONG'un EN ÖNEMLİ İKİ ÖZELLİĞİ

* YÜKSEK ISI TECRİT KABİLİYETİ

- 105° de kuru malzemedede
- Harçlı örgü duvarlarda
- Tutkallı örgü duvarlarda
- Duvar elemanlarında
- Çatı ve döşeme plaklarında
- Asmolen bloklarda
- Izolasyon plaklarında

* HAFİFLİK

- 105° de kuru malzemedede
- Hesap Ağırlıkları :
- Blok duvarlarda
- Tehizatlı elemanlarda
- Asmolen bloklarda
- Izolasyon plaklarında

G15 G25 G50

Isı geçirgenlik katsayısı
(Kcal/mhc)

0.08	0.10	0.13
—	0.16	0.20
—	0.13	0.17
—	—	0.18
—	—	0.17
0.13	0.16	—
0.12	0.14	—

Birim ağırlıkları (t/m³)

0.40	0.50	0.65
—	0.65	0.80
—	—	0.84
0.50	0.65	—
0.50	0.65	—

SUMMARY OF CONTENTS

A PROPITIOUS ATMOSPHERE

By Faik A. Sünter

p. 3

Turkish standards are becoming better known from day to day. The right atmosphere for which we have been striving for years can said to have been created at last. Both the public and private sectors have reached a maturity in their understanding of the necessity of standards and have begun to look for products which comply with Turkish standards. Consequently, in both the agricultural and industrial sectors, the producers have begun to feel concern about their goods complying with standards.

In Turkey, the part played by our universities and the private sector in the supporting of the propaganda efforts of the Turkish Standards Institution and, subsequently, in the acceptance of standards which the whole world believes to be one of the most important factors in economic development cannot be minimized.

Our universities not only assist TSE through their academic staff, but furnish their students with the necessary information about standardization in order to give to-morrow's engineers the basic knowledge about their future work aimed at the development of our country. The ever-increasing demand of our universities and students for more standards is a proof of this.

The public sector's increased interest and belief in standards as compared to previous years is easily surmised from the statements included in the speeches of Ministers, mainly the Minister of Commerce, about the importance of standards, the number of pages of the Official Gazette devoted to standard placed into compulsory enforcement, the importance attached and the tasks given to the Turkish Standards Institution by the State Planning Organization as can be seen in the Second Five-Year Plan and the Annual Implementation Programmes.

In fact, the atmosphere thus created is highly favourable and the demands and support of the State sector for more and speedier preparation of standards act as a catalyst for the Turkish Standards Institution.

On the other hand, the leaders of the private sector who endeavour to reach the same level of technology as the advanced countries, consider standardization an integral part of the progress they wish to record. The efforts of big concerns, who have faith in themselves as well as in their products, and the use of TSE's Quality Mark is the outcome of such endeavours.

We are happy observers of this active participation in our efforts for development of this «standard-developing atmosphere» which has been born as a result of cooperation on the part of the public and private sectors with the Turkish Standards Institution.

We wish all these sectors success in all their endeavours and ask them to keep in mind the tempo of work of the whole world in the field of standardization and increase their support of the Turkish Standards Institution in maintaining its good work in the right atmosphere that has finally been created.

DRAFT STANDARDS FOR BRICKS

p. 5

The Turkish Standards Institution, giving priority to the preparation of standards of construction materials in view of recent urbanization and industrialization movements, has completed the drafts of standards for bricks.

TSE TO PREPARE MAP STANDARDS

p. 5

In order to sort out the confusion resulting from employment of a variety of methods and marks used in maps prepared by several public institutions for different specific purposes, the Turkish Standards Institution has decided to prepare standards for drawing maps.

The technical committees to be given the task of preparing these standards will make use of international methods and literature.

NEW VICE CHAIRMEN OF TSE'S MECHANICAL PREPARATORY GROUP

p. 5

By a decision at its January meeting, the Board of Directors of TSE appointed Kemal Tataroğlu, Chief of the Technical Group of the Highway Department and Nuri Özsoy, Counsellor at the State Railways, as Vice Chairmen of the TSE Mechanical Preparatory Group. STANDARD wishes Mr. Tataroğlu and Mr. Özsoy success in their new tasks.

DOCUMENTARY FILM SHOW AT TSE

p. 5

On the 13th January 1969, a series of five short documentaries prepared by the Shell Company were shown at the TSE Auditorium and were much appreciated.

NEW TURKISH STANDARDS

p. 6

TSE Technical Council accepted 18 new Turkish standards in January. The list of these new standards is given on the relevant page.

TSE SECRETARY GENERAL'S TALK ON STANDARDIZATION

p. 7

The 8th in a series of talks arranged by the Chamber of Mechanical Engineers was given by TSE's secretary General Velid İsfendiyar on 22nd January 1969.

Mr. İsfendiyar chose standardization as his subject and replied to the questions of the listeners after the talk.

Mr. İsfendiyar in his talk touched on all the aspects of standardization and on the importance of standards as a factor in increasing productivity.

He stated that industry can develop domestic or foreign markets only if it can produce at low prices articles that please and answer the needs of large communities and that this objective can be achieved only through low-cost production, which can be determined by three main criteria :

- 1 — The project or study must be functional,
- 2 — The quality and properties of materials used must be fully considered,
- 3 — The most suitable process must be selected.

TSE's Secretary General pointed out that standardization plays an important part in the optimum achievement of these criteria.

He then continued to explain the objectives of standardization and concluded by saying that achievement of these objectives would mean that industrial and commercial life and all human relations would be regulated.

STANDARDS FOR WATER HEATERS, FLASH-HEATERS FOR CITY GAS, NATURAL GAS AND LPG, AND COOKERS, OVENS AND HOTPLATES FOR OPERATION ON CITY GAS, NATURAL GAS AND LPG

p. 14-15

With the above-mentioned new standards, two

more useful Turkish standards have been added to the list.

Like all other countries, city gas, natural gas and LPG are in extensive use in Turkey for all kinds of heating purposes. This is very important from the viewpoint of economy of fuel and particularly protection of our forests.

The domestic manufacture of heaters, cookers and the like working by gas has reached such limits that Turkey can now attempt export of these.

Therefore, in order to be able to compete with the products of foreign countries and also to ensure that domestic manufacture is of high quality, so that there will not be danger of accidents when used, TSE agreed to prepare standards for these products.

STANDARD FOR «CABLES, GENERAL RULES»

p. 16-17

The easy transport of electric energy to far distances makes this type of energy important. Electric energy is carried from plants to consumption areas by conductors, which may be naked or insulated by special materials. Such insulated conductors are called cables.

The new standard covering general rules relating to cables, which has recently been accepted by TSE's Technical Council, lays down the general rules related to electric cables. The most important aspect of the new standard is its establishing the basic principles regarding the expression of a variety of cables by specific symbols. In this way, the present confusion resulting from the use of different symbols which entered Turkey with cables imported from different countries will be eliminated.

With the beginning of the use of thermoplastic materials as insulators of electric cables, the manufacture of this product has showed a speedy development. It therefore became necessary to use our own marks for our own products.

Another characteristic of the new Turkish standard is its dividing all the varieties of cables into four categories.

Standard No. TS 621 «Cables, General Rules» has been submitted to 24 institutions for study and has been finalized in the light of the comments received from them.

The article continues to give technical details about the new Turkish standard.

STANDARDIZATION AND CONSUMPTION

p. 19

The contemporary concept of standardization can be summed up as «to reduce cost, to provide high quality and low priced products for the public, and thus make life easier.»

The basis of being a consumer is to get the best use out of a product. The consumer at the moment of purchase wishes to know :

1 — Whether the product is safe to use;
2 — Whether it can compete with other products so that its real value is obvious to him;

3 — Whether additional information exists to enable him to choose what will best answer his requirements;

4 — Whether its spare parts are easy to procure
5 — Whether information about its manner of use can be supplied;

6 — Whether it can be guaranteed for specific periods.

The manufacturer and supplier are anxious to answer these requirements of the consumer.

Standards are the sure way of ensuring that the

requirements of consumers are met. Therefore, the task of making standards and putting them into effect should be speeded up.

STANDARDIZATION OF SPACE VEHICLES BY ISO

p. 20

In anticipation of developments in the field of space technology, ISO last year extended the scope of the activities of ISO/TC 20 - Aircraft, to include the standardization of space vehicles.

In a recent article in the New York Times, at a time when the exploits of Apollo 8, Soyuz 4 and 5 were in the headlines, the need to give early consideration to standardization of space vehicles to permit the «docking» of one space craft with another, regardless of its national origin, was stressed. The Times continued : «It would be tragic, for example, if a group of Soviet spacemen needed rescue and could not be saved because the only available vehicle was an American spaceship impossible to link with the Soviet ship. Here is an area in which international cooperation could not only save lives but help to pave the way for the joint operation of stations in space for the benefit of all mankind.»

This article prompted the ISO Secretary General Olle Sturen to write to Mr. Binney, Director of the British Standards Institution which holds the Secretariat of ISO/TC 20, and request his early attention to this vital question, at the same time suggesting that he consult his colleagues in the ISO member bodies in the U.S. and U.S.S.R. Mr. Sturen, taking advantage of this opportunity to cooperate with the press, thanked the New York Times and advised them of ISO's action in the matter.

Should standards result from the work of ISO/TC 20 in this field, this will be an example to the world of science of the effectiveness of the work of ISO, which is apolitical. Furthermore, it is felt that this offer will provide food for thought to the United Nations with regard to its work on space law, and demonstrate that space does not belong to any one state.

PROBLEMS OF AGRICULTURAL AND FOOD INDUSTRIES TO BE DISCUSSED IN PARIS

p. 20

The National Centre for Agricultural Exhibitions and Competition will hold an International Colloquium on the role of agricultural and food industries, on 26-28 February 1969.

The following subjects will be discussed at the Colloquium, prepared under the auspices of FAO and OECD :

- 1 — The trend of world consumption of food products
- 2 — The role of the agricultural and food industries in the trend of consumption,
- 3 — The role of the agricultural and food industries in the orientation of agriculture
- 4 — Quality policies for food products.

Mr. Faruk A. Sünter, President of ISO and TSE will preside the last session when standardization will be discussed.

NEW SIS DIRECTOR TAKES UP OFFICE

p. 20

Following the nomination of the former SIS Director Mr. Olle Sturen to the post of Secretary General of ISO, Mr. Jan Ollner was appointed to replace him, and took up office with SIS as of 1 January 1969.

Mr. Ollner has had a distinguished career, notably as Chief Engineer with ASEA, and served as Secretary of the IEC National Committee between 1948—1956. He is also President of the newly founded Association of Standards Engineers in Sweden.

STANDARD wishes Mr. Ollner continuing success in his new appointment with SIS.

ISO PRESIDENT'S MESSAGE BROADCAST ON TECHNITAPE

p. 21

News of ISO President Faruk A. Sünter's visit to the U.S. on the occasion of the 50th anniversary of USASI, as well as his visit to Pittsburgh were given in our last issue. While Mr. Sünter was in Pittsburgh, he was invited by International Technitape to make a speech to be tape recorded and distributed to the whole world.

International Technitape is an international news agency which promulgates the important technical events and developments in the world by tape.

Mr. Sünter's message in English which is recorded in Technitape's sound track of 19th Dec. 1968 is given in full hereunder :

«To the listeners of Technitape, this is a familiar subject, especially on the American continent, the northern half of which is celebrating this month the fiftieth anniversary of voluntary standards, under the auspices of the United States of America Standards Institute, and in close cooperation with the National Bureau of Standards. This celebration has gathered together standards-makers from all over the world, who come to pay homage to one of the pioneers in this field, and whose increasing activities are making themselves felt, not only on the American continent, but all over the world.

As the President of the international body which groups 56 member countries — the International Organization for Standardization, or ISO — I salute the past endeavors of the American standards-makers, and wish them continuing success in their efforts to produce standards complying with the present-day demands of technology and trade.

What is happening in the rest of the world in the field of standardization? Did you know, for instance, that the two international standards bodies — the ISO and its sister organization, the International Electrotechnical Commission, the IEC, are 42 and 65 years old respectively, and that quite a number of European national organizations have passed the half century mark? Whereas most of the civilized world — and especially the developed countries — has been living with formal standards for a generation, most of us are unaware of their impact on our daily lives. The things we take for granted and which make our lives easier and simpler, are largely due to the hard work put into the drawing up of international standards for the past half century.

Imagine how frustrated you would be if you could not use your electric shaver in Europe, or if the size of the garment sent to you by mail order did not correspond to the dimensions you expect, or if the quality of the goods of well-known make you bought did not give the service or wear you have the right to expect? If there were no standards, no quality control, and no consumer protection, you would not have that right.

The ISO and the IEC are striving to bring the concept of standardization to the knowledge of everyone via their member bodies, as well as to awaken developing countries to the need to base the expansion of their industry and economy on national, and preferably international standards. This led the Seventh General Assembly of ISO, held in Moscow in June 1967, to draft a resolution which calls upon the governments of all countries to do their utmost to promote national and international standardization for the benefit of world progress, thereby raising the standard

of living of all mankind and strengthening the idea of peace all over the world.

It is significant to note that the industries of some developing countries, where standardization has only recently been introduced and applied, have reached such a stage of progress, that they not only meet their own needs in certain fields, but are exporting. If all developed and developing countries could adopt the same international standards, this would enable markets to be open to all, as international standards facilitate the sale of component parts to all markets. International standardization is designed to protect world trade, and to guarantee to it — thanks to the interchangeability of electrical and mechanical parts — an increasing volume of exchange.

In this effort to universalize standards, we must also take into account that some intergovernmental and regional organizations are preparing standards which are used by their member bodies. This results in overlapping and duplication in some fields, and efforts are being made to eliminate such cases by close cooperation with other standards-making bodies. To achieve such universality, we must make our voice heard and it must be a strong voice. To be a strong voice, it must be the voice of many, and therefore I invite each one of you to join in the chorus and sing the praise of international standardization. Never was the saying «together we conquer, divided we fall», more apt than in putting the case for world progress via world standards.

We must all go forward, hand in hand, towards the final goal of one world standard for all standardizable items, not forgetting to look over our shoulders sometimes, to make sure that less developed countries are keeping pace and giving them a helping hand when necessary.

I hope that the coming year will be one of increasing standardization activity, in that all efforts will be directed towards internationalizing it, and bringing it to the attention of buyers, sellers, and consumers alike, and that the words: «IS IT STANDARD?» will ring out for all to hear.»

TRANSITION TO THE METRIC SYSTEM IN THE U.S.A.

p. 22 - 23

A statute regulating the work of the adoption of the metric system in the U.S.A. was accepted on 9th August 1968. The difficult task of changing a whole system of measurement was taken up at USASI's 50th anniversary celebrations and five panelists delivered papers on this subject. Harry E. Chesebrough, the General Manager of SIMCA, Claiborn Pell, H.A.R. Binney, Director of BSI and Dr. John H. Jenkins, President of CSA were among the speakers.

As measurements are the tools of understanding between technology and industry, inadequacy and confusion in measurement systems as well as measurement terms must be avoided. A sound and rational measurement system is much needed to obtain good results in research, in development of a country and in trade.

The present measurement system and measurement terms of the United States are far from being fully clear. Spoken English has become the business language of the world, but only 10 percent of the world's population uses the inch and pound terms. Experts believe that the solution to this problem is the adoption of the measurement terms of the metric system. Transition to this system is considered rational and easy. According to these experts, the time has come to begin this transition in order to ensure international cooperation in world markets, because the metric system is being used in the field of science and it is now more

or less considered an international system. Engineers show a strong inclination towards the metric system. Optics, electronics and medical industries also find the metric system suitable. Big export companies, on the other hand, are faced with the difficult task of using both systems.

However, there are some who insist that, even if the world is tending towards the metric system, the U.S.A. should continue to use the inch-pound system, others contending that the cost of transition to the metric system will be very high.

The General Manager of SIMCA, Mr. Chesebrough does not think it is necessary for the United States to adopt the metric system. He stated in his speech of 9th Dec. 1968 that, in spite of the use of both of the measurement systems, no great difficulties were encountered in the country's foreign trade, that, for instance, using a transformer would solve the difficulty in electric appliances. He also added that despite his ideas on the subject, the U.S. would no doubt adopt the metric system.

Senator C. Pell pointing out that he discussed the matter not as a scientist, but as a law maker, declared that America, together with Great Britain and Canada, had agreed to adopt the metric system, in view of the tendency of the world towards this system. It was his opinion that transition to the metric system would be favourable for both the domestic and foreign trade of the country. He added, however, that as it was impossible to guess what the attitude of Congress would be on this issue, it would be advisable for the Secretary of Commerce to prepare a strong report on the subject.

Mr. Binney gave a history of the development of the idea of adopting the metric system in England and said that in England it was no longer argued «why?» but «how?» this system should be adopted.

Dr. J.H. Jenkins also talked about the action taken in Canada for the transition to the metric system. He said that both the Canadian Union of Manufacturers and the Union of Constructors submitted to the government their wish for the adoption of the metric system and that the Canadian Standards Association had prepared a report on the metric and inch-pound systems. He added that the government had taken up the matter and set up an interministerial committee for this purpose.

It would have been cheaper for the U.S. to adopt the metric system a hundred years ago. The pros and cons of this subject should certainly be weighed thoroughly. However, points in favour of the metric system appear to be stronger.

The Assistant Undersecretary of Commerce of the U.S.A. declared in a speech he delivered in Chicago on 2nd December 1968 that the Department of Commerce has studied in detail the problems that would arise from transition to the metric system.

The former President of the British Standards Institution, Sir Anthony Bowlby, gave a talk on the subject of the difficulties encountered by England in adopting the metric system.

However, tendencies in favour of the metric system have increased in scientific and technical circles and manufacturers of export products have definitely declared that adoption of the metric system is essential.

The United States of America still has a long distance to cover in regard to the measurement system. But once they arrive at the end of the road, a tremendous step will have been taken towards preparation of world measurement standards.

SÜNTER TALKS ON «VOICE OF AMERICA» p. 24

Faruk A. Sünter was interviewed by the Turkish Broadcasting Section of the «Voice of America» while he was in the U.S. attending the 50th anniversary of USASI.

The broadcast, which was relayed on 17 January 1969, at 18.30—19.00 hours, is quoted below :

«Dear listeners,

The presidency of the International Organization for Standardization is at present held by Faruk A. Sünter, who has given long years of his life to the cause of standardization. When recently in the U.S., Faruk Sünter, who is also the President of the Turkish Standards Institution, had a chat with our reporter İlhan Kaya and explained to him the importance of standardization.

I. Kaya : Mr. Sünter, we understand you are here in America on a special invitation. Could you tell us the nature of this invitation?

Sünter : As you know, the Turkish Standards Institution, of which I am the President, is a member of the International Organization, as is likewise the USA Institute. The International Organization for Standardization, which has 56 member countries is happy to participate in the 50th anniversary celebrations of one of the sister institutions. As I am both the president of TSE and of ISO, I have been invited to attend these ceremonies.

I. Kaya : Perhaps many of us are not aware of it, but this International Organization for Standardization plays an important role in our lives. Could you give us a few examples?

Sünter : This question is very apt, because not only in Turkey, but in many of the countries I have visited, the public does not have a definite idea about standardization. In my speech delivered at the USASI Annual Dinner, I touched on this subject and made a proposal to the Americans. I asked them to get together and declare a «World Standards Day». I have in mind a day like «Mother's Day» or «Father's Day». They promised to take a decision on this proposal during their Board Meeting in February. On the basis of this decision we shall try to find a way to organize a standards day.

In reality, we as the public make use of standards, but are not aware of it. For instance, when to-day you buy an electric bulb, you do not worry as to whether it will fit the socket at home. But you cannot realize what amount of standardization work went into it. Standardization aims at harmony of characteristics, at uniformity and interchangeability. Every country makes national standards for their own use. They can only be of use in international trade if these national standards are in harmony with each other. For this reason, the International Organization for Standardization, that is ISO, with its headquarters in Geneva where a staff of about 65 is employed, bring together the national standards and endeavour to produce international standards which can be implemented by everyone. We believe that the world can reach a higher level of living, can follow technology more easily and arrive at the peak points in international trade only through standardization. The whole world considers standards the foundation of development. Or not to exaggerate, we might say that standards are one of the foundations of development.

I. Kaya : Thank you very much, Sir. We wish you success in your work.

Sünter : I thank the «Voice of America» for contributing to the cause of standardization at the national and international level.»